

Упатство за подготовка на план за одговор при катастрофи и МОЖНИ ИТНИ СОСТОЈБИ

Црвен крст на Република Македонија

International Federation
of Red Cross and Red Crescent Societies

Содржина

Подготовка на планови

Поглавје 1

Вовед	5
Како да се користи ова упатство?	5
Што е планирање на одговор при катастрофи и можни итни состојби ?	7
Процес на планирање на дејствување при катастрофи.....	9
Зошто е потребен план?.....	9
Зошто треба да се планира?.....	10
Со кого да се планира?	11
Кога да се планира?	12
Каде да се планира?	12

Поглавје 2

Чекори за подготовка на план за дејствување при катастрофи и план за можни итни состојби	14
Чекор 1: Институционално планирање при катастрофи...14	
Чекор 2: Анализа на опасности, ранливи состојби, капацитети и ризици	17
Чекор 3: Идентификација и мобилизација на ресурси.....	23
Чекор 4: Рано предупредување, системи за алармирање и предизвикувачи	25
Чекор 5: Врски и комуникации	26
Чекор 6: Секторски одговорности	28

Информации за поддршка

Поглавје 3

Внатрешна и надворешна координација	40
Внатрешна координација	40
Надворешна координација	42

Поглавје 4

Планирање на имплементација и следење	47
Обука и дисеминација на план за дејствување при катастрофи и можни итни состојби	47
Вежби и симулации	49
Обновување и евалуација на планот.....	50

Поглавје 5

Стандарди за планови, отчетност и поврзаност	54
Стандарди и отчетност	54
Поврзаност помеѓу национални, регионални и меѓународни алатки (од локално ниво кон глобално).....	56

Додатоци	60
-----------------------	-----------

Анекси	61
---------------------	-----------

Акроними

Асоцијација на Југо-Источни Азиски Нации

ASEAN Association of South-East Asian Nations

Иницијатива за Подобро Планирање

BPI Better Programming Initiative

Координативен Центар за Национална Превенција на Катастрофи во Централна Америка

CEPREDENAC Coordination Centre for National Disaster Prevention in Central America

Оддел за Координација и Програмирање

CPD Coordination and Programme Division

Оддел за Меѓународен Развој

DFID Department for International Development

Информативен Систем за Менаџирање на Катастрофи

DMIS Disaster Management Information System

Рамка за Ресурси за Менаџирање на Катастрофи

DMRF Disaster Management Resource Framework

Оддел за Менаџирање на Катастрофи

DMU Disaster Management Unit

Итен Фонд за Помош при Катастрофи

DREF Disaster Relief Emergency Fund

Оддел за Хуманитарна Помош на Европска Комисија

ECHO European Commission's Humanitarian Aid Department

Оперативен Центар за Делување во Итна Состојба

EOC Emergency Operations Centre

Единица за Одговор при катастрофи

ERU Emergency Response Unit

Тим за Процена и Координација

FACT Field Assessment and Coordination Team

Географски Информативни Системи

GIS Geographical Information Systems

Интер-Американска Развојна Банка

IADB Inter American Development Bank

Меѓу-агенциски Постојан Комитет

IASC Inter-Agency Standing Committee

Меѓународен Комитет на Црвен крст

ICRC International Committee of the Red Cross

Меѓународен Закон за Дејствување при Катастрофи

IDRL International Disaster Response Law

Информативна Технологија
IT Information Technology

Меѓународна Организација за Миграции
IOM International Organization for Migration

Лекари без Граници
MSF Médecins sans frontières

НАТО Северно Атлантски Сојуз
NATO North Atlantic Treaty Organization

Национален Тим за Дејствување при Катастрофи
NDRT National Disaster Response Team

Невладина Организација
NGO Non-governmental Organization

Канцеларија за Координација на Хуманитарни Прашања
OCHA Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

ОБСЕ Организација за Безбедност и Соработка во Европа
OSCE Organization for Security and Cooperation in Europe

Регионален Тим за Дејствување при Катастрофи
RDRT Regional Disaster Response Team

Стандардни Оперативни Процедури
SOP Standard Operating Procedures

ОН Обединети Нации
UN United Nations

УНДП Развојна Програма на Обединети Нации
UNDP United Nations Development Programme

УНИЦЕФ Фонд за Деца на Обединети Нации
UNICEF United Nations Children's Fund

УНХЦР Висок Комесаријат за Бегалци на Обединетите Нации
UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees

УСАИД Агенција за Меѓународен Развој на САД
USAID United States Agency for International Development

Процена на Ранливост и Капацитети
VCA Vulnerability and Capacity Assessment

Светска Програма за Храна
WFP World Food Programme

СЗО Светска Здравствена Организација
WHO World Health Organization

Добро подготвено Национално Друштво
WPNS Well Prepared National Society

Поглавје 1

Вовед

Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина е светски лидер во сферата на менаџирање на катастрофи. Основните елементи кои произлегуваат од мандатот се ефективна подготвеност за одговор при катастрофи при итни состојби и поддршка на заштита на основните човекови права и почитување на хуманоста. Компаративните предности на Движењето се големиот број на вработени и волонтери низ целиот свет, кои се во можност веднаш да одговорат на локално ниво, како и значителните ресурси на 189 национални друштва и на Секретаријатот на Меѓународната Федерација. Сите овие 189 членки на Меѓународната Федерација ги засноваат своите активности на седумте основни принципи на хуманоста, непристрасност, неутралност, независност, волонтерска служба, единство и универзалност.

Повеќето национални друштва имаат признат статус од своите влади за вршење на “помошна улога на властите во спроведувањето на хуманитарни активности” Националните друштва и Меѓународната Федерација соработуваат со владите и агенциите за укажување поддршка во кризни состојби и се посветени во обезбедување на поддршка на локално ниво со цел да се поддржи најранливото население во случај на катастрофи. Активностите кои се спроведуваат во секоја земја ги вршат многу волонтери кои за време на катастрофи се првите кои им обезбедуваат помош на оние на кои им е потребна.

Повеќето земји повремено се соочуваат со итни состојби кои понекогаш се толку сериозни што е потребна хуманитарна поддршка од Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина. Овие катастрофи може да произлезат како резултат на природни катастрофи, поплави, суши и циклони или од други ризици, како што се недостаток на храна или вода, епидемии, технолошки или природни катастрофи, економски поместувања, внатрешни немири или вооружени конфликти. Бегалските кризи и внатрешните раселувања исто така се последица на хуманитарни итни состојби и затоа и тие се сметаат за итни состојби.

Како да се користи ова упатство

Планирањето на одговор при катастрофи и можни итни состојби е одговорност која треба да се има в предвид на сите нивоа на организацијата. Меѓународната Федерација препорачува националните друштва и канцелариите на Меѓународната Федерација да подготват план за дејствување при различни катастрофи со анекси за секоја поединечна опасност, или да се подготват неколку планови за итна специфична состојба за покривање на можни високо ризични катастрофи. Многу процедури за менаџирање на итна состојба се слични за сите катастрофи, без разлика која опасност/ризик е во прашање.

Информациите кои се претставуваат во следните поглавја треба да се земат во предвид како упатства, наместо на нив да се гледа како на стриктни правила. Приоритетите во планирањето ќе се разликуваат според контекстот и опсегот на ситуацијата – согласно со фактот дали се работи за локална, национална или регионална ситуација. Многу е важно кога се подготвуваат планови за дејствување при катастрофи или подготовка на планови за можна итни состојба тоа да се прави во соработка со институциите кои се одговорни за нивна имплементација или одобрување. **Ова упатство има за цел да осигури дека плановите за дејствување при катастрофи на Црвениот крст / Црвена полумесечина се доследни и квалитетни.**

Процесот на планирање е важен како и самиот план. Во таа насока, планирањето за дејствување при катастрофи и итни состојби треба да биде активност која постојано се одвива што ни овозможува постојано да ги тестираме и подобруваме постојните планови, да интегрираме нови партнери и навремено да ги учиме нашите вработени и волонтери.

Главните аспекти кои се разгледуваат во ова упатство се:

- Процес на планирање на одговор при катастрофа;
- Чекори поврзани со подготовка на план;
- Комуникација и координација на дејствување при катастрофи;
- Имплементација на план, обука, обновување и евалуација; и
- Стандарди, алатки и формати.

Лидерите/менаџментот во Црвениот крст/Црвена полумесечина е одговорен за подготовка, имплементација и мониторинг на плановите за дејствување при катастрофи и можни итни состојби

1. Локално ниво или на ниво на заедница

На општинско ниво или на ниво на локална заедница, националните друштва на Црвен крст или Црвена полумесечина може да играат корисна улога во процесот на обезбедување поддршка на организирање на работа на комитети за планирање во случај на катастрофи со цел да се подготват планови за подготвеност при катастрофи базирани на потребите на локалните заедници. Се препорачува користење на алатката - Процена на ранливост и капацитети и Модулот за обука за планирање на подготвеност при катастрофи на Меѓународната Федерација. Обуките по прва помош се уште еден пример за придонесот на Црвениот крст/ Црвена полумесечина во однос на подготвеноста на заедниците за итна состојба. Покрај тоа, локалните заедници може да обезбедат многу информации поврзани со сопствените ризици и капацитети.

2. Национално ниво

Националниот план за подготвеност и дејствување при катастрофи ги зема во предвид и врши процена на потенцијалните опасности, и ги евалуира капацитетите на националното друштво за дејствување при катастрофи и го опишува пристапот кој треба да се преземе во случај на итни состојби. Добро подготвените национални друштва треба да го следат процесот на планирање кој е опишан во овој документ. Секое национално друштво треба да има подготвено свој план за дејствување при катастрофи. Институционалната улога на националните друштва и планираниот одговор во случај на катастрофи треба да биде познат и на владите во државите каде делуваат националните друштва. Ова е договорено на Меѓународната Конференција на Црвен крст и Црвена полумесечина одржана во 2004 година со усвојувањето на *Агендата за Хуманитарна Акција*.

3. Регионални и глобално ниво

Во функција на координативната поддршка на Меѓународната Федерација за националните друштва, регионалните делегации и пан-регионалните единици за дејствување и менаџирање при катастрофи (DMU) мора да подготват планови за ризични области за подготвеност во случај на итна состојба. Овие планови треба да инкорпорираат специфични опасности со потенцијал да предизвикаат уништување од обем кој наложува обезбедување на голема хуманитарна помош. Националните друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да имаат изготвено планови за вакви можни настани, во кои ќе бидат утврдени потребните мерки, работни односи помеѓу партнерите и улогите и процедурите, како и можни причинители на вакви итни состојби. Одговорните чинители треба да се придржуваат до утврдениот процес на планирање опишан во овој документ.

Што е планирање на одговор при катастрофи и итни состојби

Планирањето на одговор при катастрофи и итни состојби е насочено кон градење на предуслови за подготвеност на организацијата да предвиди одредена итна состојба. Тука подразбираме менаџмент на човечки и финансиски ресурси, достапност на итна помош, и комуникациски процедури.

Ваквото планирање може да помогне за ублажување на деструктивните ефекти на одредена катастрофа преку обезбедување на навремена и ефективна хуманитарна помош на луѓето на кои таа им е потребна. **Потрошеното време за подготовка на план за одговор при катастрофи и итни состојби значително заштедува време кога ќе се случи катастрофата.**

Пролонгирањето на обезбедување на услуги може да резултира со непотребно страдање на поединци и семејства погодени од одредена катастрофа, и да создаде дополнителни потешкотии за оние кои ја обезбедуваат поддршката. Ефективното планирање на одговорот при катастрофи води кон навремено и ефективно реализирање на операции за обезбедување на поддршка при катастрофи. Тоа исто така овозможува да се потпреме на реални очекувања од процесот.

ЦЕЛ

Овој документ обезбедува преглед на клучните елементи за подготовка на план за одговор при катастрофи и итни состојби. Ова упатство е најсоодветно за персоналот на националните друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина кои се одговорни за подготовка на план за одговор при катастрофи и итни состојби на локално, национално и глобално ниво.

- **Институционално планирање при катастрофи** – Со ова се дефинира целокупниот опсег на хуманитарната акција која треба да ја преземе националното друштво и/или Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина. Тоа се базира на институционалниот мандат на организацијата, кој обезбедува рамка во која може да се дефинираат политики, правилници, стратегии, стандарди и норми и законски надлежности и ограничувања.
- **План за одговор при катастрофи** – Планирањето за одговор при катастрофи подразбира идентификување, зајакнување и организирање на ресурси и капацитети со цел да се овозможи соодветно ниво на подготвеност и ефективен одговор на потенцијална катастрофа. Тука подразбираме: утврдување на улоги и одговорности, подготовка на политики, правилници и процедури; и идентификување и подготовка на алатки за одговор (пр. Работата на националните тимови за одговор при катастрофи, менаџмент на информации, и др.). Планирањето на одговорот при катастрофи е од прелиминарна природа, базирано на едуцирани претпоставки за ризици и опасности, и не разработува специфични сценарија на катастрофи – како во случајот за подготовка на планови за можни итни состојби. Откако ќе се случи катастрофата, тогаш плановите треба да се следат, евалуираат и адаптираат на специфичната ситуација.
- **Планови за можна итна состојба** – Тие се засноваат на специфични настани или познати ризици на локално, национално, регионално или дури на глобално ниво (пр. Земјотреси, поплави или појава на епидемии), и утврдување на оперативни процедури за преземање соодветен одговор, засновано на ресурсите и капацитети кои ќе бидат потребни за обезбедување соодветна поддршка.

■ **Стандардни Оперативни Процедури (СОП)** – Тие се сет на стандардни процедури кои го “операционализираат” одговорот при катастрофи и/или планот за можна итна состојба. Со други зборови, стандардните оперативни процедури го утврдуваат начинот на кој поединците или единиците ќе ги спроведуваат нивните функциисогласно со утврдениот план (пр. алармирање и мобилизирање на националните тимови за одговор при катастрофи, разместување на тимови за процена и спроведување на процес на процена). Овие стандардни оперативни процедури утврдуваат што треба да се направи, кој е одговорен тоа да се спроведе, и достапните ресурси за таа цел. Ова упатство не ги разработува посебно стандардните оперативни процедури, но прикажан е пример во анекс 12.

Процес на планирање на одговор при катастрофи

Зошто е потребен план?

Од суштинско значење за ефикасен и успешен одговор при катастрофи е да се има добро искоординиран план, кој максимално ги инкорпорира ресурсите и експертизата на Движењето. За време на итната состојба, потребно е да се преземе брза и ефективна акција. За да се реализира ова, планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да биде подготвен и да е на сила уште пред случувањето на катастрофата – заедно со сите потребни ресурси за негова реализација. Ако не се преземе соодветна акција или ако одговорот се одолговлекува, може да дојде до непотребно губење на животи.

Вистина е дека многу поединости остануваат непознати се додека не се случи одредена катастрофа. Сепак, од суштинско значење е да се подготви прелиминарен план за одговор при катастрофи, кој треба да ги содржи следниве ресурси:

- Преглед на сите достапни ресурси;
- Идентификација на места за сместување при итни состојби;
- План за активности за дистрибуција на хуманитарна помош, вклучувајќи идентификација на снабдувачи, магацини и транспортни средства;
- Определување на извори за снабдување со вода при итна состојба;
- Детали за царински процедури, за спроведување на брзи царински постапки при прием на меѓународна помош;
- Утврдување на команден систем и комуникациски процедури;
- Обезбедување на обука за персоналот кој ќе биде вклучен во активности за одговор при катастрофи;

- Активности за подигање на свест и едукација во заедниците во однос на подготвеност во случај на итна состојба; и
- Идентификација и имплементација на клучни активности за ублажување на последиците од катастрофата и активности за рано предупредување.

Погрижете се да има воспоставено планови, фокални точки и ресурси за да се примат и добијат надворешни ресурси кога е потребно

Покрај тоа, планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби помага да се осигури координиран одговор:

- Однапред се разјаснети целите, стратегиите, улогите и одговорностите.
- Собрани се и анализирани релевантни информации.
- Предвидени се потенцијални потешкотии и направени се обиди за надминување на проблеми.
- Создадени се и зајакнати односи со други агенции, асоцијации, невладини организации, влади и локални чинители.

Големата соработка и координација која резултира од процесот на планирање честопати е од огромно значење за да се осигури навремен, ефикасен и ефективен одговор на итни состојби, со цел оптимално да се искористат неопходните ресурси. Исто така, тоа може да доведе до зголемена соработка во сферата на спроведување на активности за подготвеност и ублажување на катастрофите, со што ќе се намалат потенцијалните загуби во случај на катастрофа.

Зошто треба да се планира?

Ова упатство е дизајнирано да помогне во подготовката на планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби за секаков вид на итни хуманитарни состојби, вклучувајќи: комплексни итни состојби, природни катастрофи и други поважни кризи на кои можеби треба да одговорат националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина – било со сопствени ресурси, или со помош на други национални друштва, или со поддршка на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина или Меѓународниот Комитет на Црвен крст.

Планирањето треба да биде соодветно на секој контекст и да се имаат во предвид повеќе фактори, како на пример: ситуација, планови и капацитети за одговор при катастрофи на владите; прием и координација на национална, регионална или глобална поддршка; потенцијални извори на донаторска поддршка; веројатност за случување на катастрофа; и ранливоста на населението.

Мора да се користат објективни критериуми за да се утврди каде и што да се планира. Националните друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да користат мапи за можни опасности како начин на приоритетизирање при планирањето. Дополнителни упатства во однос на значењето на анализата на опасности и ризици е претставено во Поглавје 2. Во случаи каде ресурсите се ограничени, мрежата на тимови за одговор при катастрофи и резервите на помош мора да се организирани на таков начин за да се опфатат сценарија за можни ризици – на локално ниво, на национално и на регионално ниво.

Со кого да се планира?

Планот се подготвува со тимска работа. Придонесот и поддршката од различни луѓе на различни позиции (пр. раководство, раководители од стручната служба, стручни соработници, волонтери, административен персонал, логистичари, и др.), од различни нивоа во рамките на Движењето (локално, национално, регионално и глобално ниво), како и надворешни партнери (пр. влада, партнери од ОН, невладини организации) може да обезбедат суштинска поддршка на луѓето кои го подготвуваат планот. Види го Поглавје 3 каде се претставени повеќе информации во однос на значењето на добрата координација – внатрешна и надворешна.

При формулирањето и обновувањето на претпоставките и целите во плановите, националните друштва треба да комуницираат со владини агенции и невладини организации кои се вклучени во сферата на дејствување при катастрофи, во однос на координирање на одговорот и подготвување на можни планови за итни состојби.

Слично на тоа, персоналот на Црвен крст/Црвена полумесечина одговорен за подготовка на регионални или глобални планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да ги консултираат своите партнери во Движењето. Ова ќе помогне да се подобри координацијата, да се намали дуплирањето на средства, да се разјаснат улогите и очекувањата, и да се зголеми целокупната ефективност на одговорот при одредена катастрофа.

Директната координација им овозможува на националните друштва и на делегациите на Меѓународната Федерација да ги поделат одговорностите и соодветно да ги планираат своите активности.

Планирањето е најефикасно кога е резултат на партиципативен процес кој (во идеални околности) ги вклучува сите актери кои ќе треба да работат заедно во случај на итна состојба. Планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби треба да биде динамичен документ и планерите треба да поттикнуваат прегледување, критика и дискусии кај оние кои треба да го одобрат и/или да применат поединечни делови од планот.

Ова значи дека планот треба да биде дисеминиран и комунициран пред членовите на извршниот одбор на националното друштво, пред различни оддели во централата, општинските организации на Црвен крст/Црвена полумесечина, и релевантни надворешни агенции или организации.

Кога да се планира?

Планирањето за одговор при катастрофи и можни итни состојби е процес кој постојано се одвива. Лидерите во Црвениот крст/Црвена полумесечина треба да го инкорпорираат годишниот процес на планирање, во рамки на мерките за стратешки развој и отчет на службата. Плановите мора редовно да се тестираат и обновуваат со цел да се ревидира нивната релевантност.

Во време кога ситуациите брзо се менуваат, плановите ќе треба почесто да се обновуваат; а кога во средината постојат нормални околности, тогаш е доволно плановите да се обновуваат на поретка основа. Планирањето треба да се промовира како важно нешто па затоа дури и во релативно нормални околности планирањето треба да се инкорпорира во годишното планирање.

Добро време за промовирање на подготовка или обновување на план е по случување на одредена поголема катастрофа. Секое планирање започнува со процена и анализа на ризици, ранливи состојби, капацитети, ресурси и улоги.

Планирањето за можни итни состојби секогаш треба да се прави кога постои висок ризик/веројатност дека може да се случи итна состојба. Националните друштва и канцелариите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина исто така треба да планираат пред можното случување на природни катастрофи кои имаат тенденција да се повторуваат, на пример сезонски поплави, урагани, циклони и др. Планирањето за можни итни состојби треба да се инкорпорира во сите редовни процеси на планирање, кога за тоа има потреба.

Каде да се планира?

Плановите за одговор при катастрофи се неопходни на национално и на други нивоа (меѓу кои и на регионално и глобално ниво), за да се осигури ефективна координација и одговор при големи катастрофи. Плановите треба да се промовираат и утврдат од страна на сите национални друштва и делегациите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина кога за тоа ќе има потреба, а и согласно со ризиците, зачестеноста и комплексноста на потенцијалните катастрофи.

Плановите и процесот на нивна имплементација ќе се разликува согласно со ситуацијата во определена земја и/или регион, институционалната рамка, географскиот опсег, и др.

Национално ниво

Националните друштва може да имаат повеќе планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби, во согласност со потребите и географските одлики на земјата – секој план би бил насочен за соодветните ризични области. Плановите може да се подготват од аспект на различни географски гледишта, меѓу кои на локално, национално, под-регионално и регионално ниво.

Преку-гранично ниво

(помеѓу соседни земји, или на национално ниво за соседни региони или области во една земја)

Повеќето планови се подготвуваат за одредени поединечни земји; меѓутоа, плановите исто така може да се подготват за повеќе земји или за региони каде треба да се земат во предвид преку-гранични прашања. Ова посебно се однесува на големи природни катастрофи, како што се ураганите или циклоните. Во такви случаи, кога се подготвува регионално сценарио, многу е важно да постојат консултации помеѓу планерите за одговор при катастрофи од сите погодени земји, а потоа може да се изготват и индивидуални планови за одговор при итна состојба за секоја земја поединечно.

Канцелариите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина имаат дадено заложба дека ќе обезбедат поткрепа за подготовка на регионални планови за одговор при итни состојби.

Повеќето земји ќе треба исто така да подготват планови за одговор на можни итни состојби. Тие се важни за обезбедување одговор на специфични закани или за планирање во определен специфичен контекст. Меѓутоа, не мора секогаш да се планира одговор на можна итна состојба – посебно во случај на помалите земји, или кога контекстот не наложува подготовка на ваков план. Во вакви случаи, доволно е да се има план за одговор при катастрофи на националното друштво.

Поглавје 2

Чекори за подготовка на план за дејствување при катастрофи и план за можни итни состојби

Иако постојат важни разлики помеѓу план за одговор при катастрофи и план за можни итни состојби, во ова поглавје се разгледуваат компонентите кои се составен дел и на двата вида на планови.

Запомнете дека првото ниво на планирање на договор при катастрофи–институционалното – го дефинира мандатот, политиките и правната рамка врз која националните друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина ќе го засноваат својот одговор и планот за итна состојба.

Планот за одговор при катастрофи ги утврдува ризиците, стратегиите за одговор, акциите и капацитетите во контекст каде постојат различни опасности.

Од друга страна планот за можна итна состојба, подразбира и подготовка и зголемување на обем на активности за да се обезбеди ефикасен одговор на многу специфични ризици, кои се идентификувани за време на фазата за планирање на одговор при катастрофи.

Постојат шест главни чекори кои се интегрален дел на подготовката на плановите за одговор при катастрофи и плановите за можни итни состојби:

- Чекор 1** Институционално планирање при катастрофи
- Чекор 2** Анализа на ризици, капацитети, ранливи состојби и опасности
- Чекор 3** Идентификување и мобилизирање на ресурси
- Чекор 4** Рано предупредување, системи за алармирање и предизвикувачи
- Чекор 5** Врски и комуникации
- Чекор 6** Секторски одговорности

- Процена на итна состојба
- Континуитет на операции во текот на итна состојба
- Спасувачка и медицинска помош
- Здравствени услуги
- Вода, санитација и промоција на хигиена
- Храна и исхрана
- Хуманитарна помош
- Засолниште
- Воспоставување на семејни врски

- Заштита, безбедност и сигурност
- Логистика и транспорт
- Информативна технологија (ИТ) и телекомуникации
- Комуникации и известување
- Мониторинг и евалуација

При планирањето ќе се користат информации од различни извори. Овие информации мора да се од сигурни извори, да бидат со висок квалитет и да послужат за повеќе специфични цели во рамките на изработката на планот. Доколку постојат одредени сомнежи поврзани со корисноста или веродостојноста на информациите, тие треба да бидат нотирани во документот.

Во Анекс 1 има претставено предлог структура и минимални препорачани содржини во однос на подготовка на планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби.

Запомнете! Плановите за можни итни состојби се фокусираат на специфични катастрофи за кои има голем ризик на веројатност дека може да се случат и се поврзани со високо ниво на ранливост; Тие во поединости ги прикажуваат можните хуманитарни потреби, активности, ресурси, предизвици и можни недостатоци. Иако и плановите за одговор при катастрофи и плановите за можни итни состојби имаат слични чекори, веројатноста и нивото на податоци кои треба се содржани во нив се различни.

Чекор 1 Институционално планирање при катастрофи

Ова прво ниво на планирање обезбедува општи референции за хуманитарна акција, врз база на институционалниот мандат, политики, стратегии, стандарди и норми, и правна рамка на организацијата.

Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина ги спроведуваат своите хуманитарни активности согласно со основните принципи и статутот на Движењето, Уставот на Меѓународната Федерација, како и статутите на националните друштва и законите во нивните држави. Како помошници на владите во спроведувањето на хуманитарни услуги, националните друштва вршат помошна улога на властите во државата согласно со потребите на локалното население. Меѓутоа, оваа помошна улога не ги ограничува иницијативите на националните друштва да преземаат други хуманитарни активности во сопствените земји. Тие се автономни национални организации, кои ги помагаат властите во државата преку сопствени програми. Националните друштва треба да имаат тесна соработка со владите за да се обезбеди почитување на меѓународното хуманитарно право, да се заштити

интегритетот на амблемот и да се обезбеди почитување на основните принципи.

Препорачана литература:

- Основни Принципи;
- Принципи и Правила на Помош при катастрофи на Црвен крст и Црвена полумесечина;
- Договор од Севилја и Дополнителни Мерки;
- Сфера Хуманитарна Повелба и Минимум Стандарди за Одговор при Катастрофи;
- Кодекс на Однесување на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина и Невладини Организации при обезбедување помош при катастрофи;
- Упатство за добро-подготвени национални друштва;
- Иницијатива за Подобро Програмирање;
- Добро хуманитарно донаторство.

Точната улога на националното друштво за време на катастрофи треба да се договори и дефинира со владата во државата. Потоа треба да се подготви соодветен правилник, во кој ќе се инкорпорира улогата на националното друштво во националниот план за одговор при катастрофи на владата.

Националните друштва треба самите да се подготват да обезбедат и добијат помош во случај на катастрофа. Тука на пример се подразбира дека националното друштво треба да договори со својата влада изземање од плаќање на данок и царина за хуманитарната помош за настраданото население од катастрофата. Националното друштво исто така треба да ги договори процедурите за брзо обезбедување на виза за персонал на Црвен крст/Црвена полумесечина кој ќе учествува во операциите за обезбедување на помош ако е потребна помош од поширокото Движење.

Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина исто така треба однапред да ги утврди улогите и правниот мандат на регионот/зоната, и да подготви плански претпоставки базирани на овие мандати и предвидени потреби. (**види Анекс 2**).

Организација

За време на итна состојба, многу агенции генерално се вклучени во активности за обезбедување на хуманитарни услуги. Овие организации може да бидат агенции за цивилна одбрана, армијата, разни министерства одговорни за справување со итна состојба, противпожарната бригада, национални друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, како и други меѓународни агенции и невладини организации.

Голема е веројатноста дека многу од нив ќе извршуваат исти задачи – како што е на пример првата помош, обезбедување на засолниште и храна за погоденото население од катастрофата. Во вакви ситуации, од суштинско значење е постоењето на јасна координација за да се осигури дека максимален број на луѓе ќе добијат помош во најбрз можен рок, и да се избегне непотребно дуплирање на услуги и ресурси.

Заради оваа причина, секоја агенција треба да ги идентификува активностите или услугите за кои ќе биде одговорна во процесот на подготовка на план за одговор при катастрофи или план за можни итни состојби. Тој ќе се базира на постојните капацитети и ресурси, и предвидувањата за можен ангажман во случај на итна состојба. Организациите исто така треба да определат кој ќе биде одговорен и ќе носи одлуки за секоја поединечна функција и улога во рамките на својата структура. Треба да се подготват стандардни оперативни процедури на локално, регионално и глобално ниво како и процедури за идентификација и процена на потенцијални ресурси (**види Анекс 3**).

Менаџирање

Плановите за одговор при катастрофи и плановите за можни итни состојби на националните друштва или Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да содржат стандардни оперативни процедури, каде се јасно утврдени одговорностите и контакт поединости за (**види Анекс 3**):

- Одговорно контакт лице за одговор при катастрофа;
- Членови на тимови на секое оперативное ниво, и;
- Поединци одговорни за:
  1. Активирање на услуги за обезбедување соодветен одговор;
  2. Комуникации со централната канцеларија;
  3. Менаџирање на надворешни односи и апели за обезбедување надворешна помош (владини и меѓународни фондови и средства обезбедени од јавноста);
  4. Комуникации со медиуми;
  5. Координација и врски со други агенции и служби и;
  6. Вршење на административна работа.

Чекор 2   **Анализа на ризици, капацитети, ранливи состојби и опасности**

Правилното планирање за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да се заснова на анализа на ризици кои е можно да се случат во земјата или регионот. Тука подразбираме идентификација на опасности, и проценка на ранливи состојби и капацитети на локално, национално или

регионално ниво (види ги анексите 4.а – 4.д за овој чекор). Потоа може да се подготват реални сценарија за целите на планирањето.

Сценарија за Ризици од катастрофи

Пред започнување на анализата на опасности/закани и ранливи состојби, треба да се подготви рамка за можни ризици во која ќе бидат содржани следниве елементи:

Поле	Анализа на опасности/закани	Анализа на ранливост
Географска единица на анализа	<ul style="list-style-type: none"> ■ Земја регион ■ Провинција/кантон/град ■ Околија или општина ■ Одреден локалитет или место 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Население ■ Заедница ■ Семејство ■ Поединец
Временска рамка	<ul style="list-style-type: none"> ■ Период на повторно појавување (временска рамка) и инциденца. На пример: месечно, годишно, на секои 5 години, на десет години, итн. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Период во кој се применува ранливост на одредена група ■ Датуми на користени и анализирани информации
Настан/област на анализа	<ul style="list-style-type: none"> ■ Најважни опасности / закани во географските зони кои се анализираат (земјотреси, поплави, вулкански ерупции, урагани, суши, епидемии, лизгање на земјиште, и др.) ■ Отстапувања во периодот на инциденцата како резултат на промени на животната средина или климатски промени. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Специфични состојби на изложеност и ранливост (пр. физички, економски, социјални, организациски, институционални, едукативни, културни, и др.)
Показатели за мерење	<ul style="list-style-type: none"> ■ Веројатност за повторно случување ■ Потенцијални области кои може да бидат погодени и покриеност на територија ■ Магнитуда на штета и загуби ■ Процент на погодено население ■ Друго 	<p>Показатели за секоја област:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Економска ранливост, приходи во семејството, стапка на невработеност ■ Социјална ранливост, пристап до здравствени услуги, инфраструктура. ■ Организациска ранливост, постоење на тела, план за одговор при катастрофи, сист. за рано предупредување ■ Физичка ранливост: засолништа, локација и квалитет на структури и живеалишта
Извори на информации	Да се обезбедат специфични референции за извори на користени информации како средство за верификација.	

Врз основ на анализата на потенцијални ризици, инциденцата на претходни катастрофи, и ранливоста на популацијата, планерите на одговорот при катастрофи треба да бидат во можност да состават список на веројатни потреби, и да ги идентификуваат достапните ресурси. Ако планерите предвидуваат недостаток во однос на потребите и ресурсите, тогаш треба однапред да се најде начин како тие да се обезбедат во случај на итна состојба.

Чекори за анализа на ризици, капацитети, ранливи состојби и опасности

- 1. Разгледување на секундарни податоци** – вклучувајќи студии и анализа на опасности/закани, ранливи состојби и ризици подготвени од специјализирани или научни институции, универзитети и/или други организации кои се присутни во областа (види ја погоре рамката за референтни ризици).
- 2. Да се осигури институцијата да има технички капацитет** и соодветно искуство за спроведување на анализа на ризици за потребите на подготовка на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби. За да се потпомогне ова, може да се склучат договори за соработка со научно-технички институции и универзитети. Други национални друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина честопати може да обезбедат техничка помош и алатки за оваа цел.
- 3. Спроведување на анализа на опасности**, започнувајќи со достапните информации за итни состојби кои се случиле во минатото и земање во предвид на веројатност колку често тие повторно да се случат, нивната можна локација, магнитуда и потенцијално влијание. Внимание: Не се потпирајте само на историски податоци. Земете ги во предвид екстремните временски околности поврзани со климатските промени, поголеми промени во однос на ризиците како резултат на сечење на шумите, непланирана урбанизација и др. Притоа добро е да искористите експертиза од надворешни агенции за подобро да се разберат овие фактори.
- 4. Анализа на ниво на ранливост** на лицата кои се изложени на потенцијални опасности/закани. Кога е можно, ова треба да се поткрепи со показатели кои мерат пет главни компоненти на ранливост: средства за егзистенција, добросостојба, само-заштита, социјална заштита и владина заштита.
- 5. Спроведување на анализа на ризици**, преку комбинација на опасности/закани и ранливост. Направете мапи на кои ќе ги истакнете областите со потенцијални ризици. Определете ги и направете приоритети во однос на географски зони кои можеби ќе треба да се поддржат во случај на одредени сценарија.

За спроведување на квалитативна анализа на ризици можеби ќе ви бидат потребни ресурси и технички капацитети кои не секогаш се достапни во Црвениот крст/Црвената полумесечина. За да се направи солидна анализа, потребно е да побарате совет и соработка од владини стручни агенции, научни институции, универзитети и други специјализирани организации.

Ризикот од појава на катастрофа е поврзан со ранливоста на населението во однос на одредена закана; како и променливите околности кои може да влијаат на нивото на ранливост. Доброто планирање мора исто така да направи процена на капацитетите во заедниците кои се подложни на ризикот, и да идентификува можности и механизми за зајакнување и зголемување на капацитетите – при планирањето и при преземањето активности за одговор.

Анализата на сценарио на итна состојба треба да ги содржи следниве елементи:

- Број на луѓе изложени на ризици
- Географска локација
- Потенцијално влијание
- Неодамнешни влијанија
- Клима
- Топографија
- Главни извори на издржување на населението (начин на обезбедување на егзистенција).

Како што беше напоменато, препорачуваме користење на постојни студии или показатели за ранливост од веродостојни извори на секундарни податоци (академски, владини, научни извори и др.). Партиципативно спроведена процена на ранливост и капацитети, дури и во случај процената сеуште да трае, ќе ни овозможи важен придонес за плановите (за локализиран закани или во добро дефинирани области),

Штом ќе се спроведе анализата на ризици и откако ќе се комплетира анализата на можна итна состојба, следните чекори кои треба да се преземат се следниве:

- Спроведување на процена на ранливост и капацитети во ризичните области.

- Елаборација на планови за подготвеност и дејствување при катастрофи
- Имплементација на проекти за ублажување на состојби, онаму каде тоа е потребно.
- Поддршка на иницијативи за надградба на капацитети на национално и локално ниво и на ниво на локални заедници.

Нивоа на ранливост

Едноставен начин за дефинирање на нивоата на ранливост за одредена географска област или зона е по пат на користење на категоризација на ранливост (висока, средна или ниска), како што е прикажано во табелата подолу:

Ниво на ранливост	Карактеристики
Ниска	<ul style="list-style-type: none"> ■ Генерално се препознава одредена опасност/закана. Погоденото население е запознато со карактеристиките и можната појава на опасноста/заканата за време на определен временски период. ■ Има високо ниво на организациска подготвеност и капацитет за одговор на можна катастрофа.
Средна	<ul style="list-style-type: none"> ■ Иако заканите не може лесно да се идентификуваат, постои одредено ниво на потенцијален ризик, а при тоа организациска подготвеност и капацитет за одговор на можна катастрофа се недоволни.
Висока	<ul style="list-style-type: none"> ■ Можеби постои запознатост со изложеност на опасностите/заканите, но на тоа се обраќа многу малку внимание или пак воопшто не се обраќа внимание. ■ Не постои информација за акции за предупредување и подготвеност кои треба да се имплементираат. ■ Оние кои се изложени на одредена опасност/закана немаат доволно капацитети за преземање на соодветен одговор.

Анализа на ранливост

За да се пресмета ризикот на можни катастрофи, неопходно е да се дефинира ранливоста на населението изложено на одредени опасности/закани. Планерите може да утврдат нивоа на ранливост земајќи ги во предвид повеќе различни фактори. Ако одреден контекст наложува

детална анализа на ранливост, идентификација на групи на показатели за секоја област на ранливост, и нивно рангирање како начин за дефинирање на целокупната ранливост. Следната табела обезбедува одредени примери:

Област на анализа Национално или регионално ниво	Примери на показатели
Физичка ранливост	<ul style="list-style-type: none"> ■ Квалитет на средства за комуникација ■ Присуство и квалитет на јавна инфраструктура и засолништа ■ Присуство и достапност на евакуациски патишта во случај на катастрофа ■ Квалитет на конструкции за престој ■ Близина на домови или населени центри до идентификуваните опасности/закани.
Организациска ранливост	<ul style="list-style-type: none"> ■ Постоене, ефективност и свесност за: ■ Системи за рано предупредување ■ Системи и планови за дејствување при катастрофи ■ Постоене на компетентни тимови за одговор при катастрофи ■ Постоене на развојни проекти или невладини организации (локални и меѓународни) ■ Постоене на организации во локалните заедници, социјални групи, и др. ■ Начини на обезбедување на основни услуги за населението ■ Централизирано/децентрализирано носење на одлуки при менаџирање на катастрофи
Институционална ранливост	<ul style="list-style-type: none"> ■ Постоене на организации кои обезбедуваат помош/поддршка како што се Црвен крст/Црвена полумесечина, противпожарна бригада, полиција, цивилна заштита, и др. ■ Човечки ресурси посебно наменети за одговор при катастрофи ■ Финансиски ресурси посебно наменети за подготвеност и дејствување при катастрофи ■ Свесност и посветеност на локалните власти за намалување на катастрофи ■ Законодавство, планови и инструкции за локално/национално менаџирање на катастрофи ■ Пристап до ранливо население во ситуации на катастрофи ■ Подготвеност и квалитет на механизми за добивање надворешна и меѓународна помош.

Анализата на ранливост може да биде детална и опсежна по желба, се додека информациите редовно се обновуваат и се со добар квалитет. Степенот на оваа анализа секако ќе зависи и достапните ресурси и време. Во повеќето случаи се препорачува прв чекор да биде една сеопфатна макро анализа или профилирање на сите опасности кои може да се случат во земјата или регионот.

Ова ќе му обезбеди целосна слика на националното друштво и на другите партнери од Движењето, и ќе помогне во утврдување на приоритети во однос на високо ризични области во текот на процесот на планирање. Во случај кога се заканува неизбежна опасност на процесот на планирање на итна состојба (пример брзо влошување на стабилноста во земјата), анализата (и процесот на планирање на можна итна состојба) треба да се насочи на таа потенцијална опасност/закана. Ова исто така ќе обезбеди основа за селектирање на најсоодветни показатели за рано предупредување кои ќе се користат при мониторинг на состојбата.

Имајќи предвид дека планирањето за можна итна состојба подразбира и подготовка на планови за одредени специфични ситуации, тешко е да се подготват планови за можна итна состојба за да се опфатат сите веројатности. Заради тоа, неопходно е да се направи приоритетизација и, да се подготват планови за можна итна состојба барем за идентификуваните најризичните сценарија.

Врз основа на анализата на ризици, националните друштва и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да се насочат на планирање и подготовка на сценарија за најрелевантните ситуации – на локално, национално и регионално ниво. (види анекс 5)

Чекор 3 Идентификација и мобилизација на ресурси

Два од најважните елементи при подготовката на план за одговор при катастрофи и можни итни состојби се:

1. Анализа на капацитети
2. Идентификација на ресурси

Многу е важно информациите за капацитетите и ресурсите да бидат точни и веродостојни – бидејќи тие ќе претставуваат основа за идентификација на недостатоци и слабости, како и за оптимализирање на употребата на постојните ресурси.

Исто така, постојните капацитети може да се зајакнат на стратешки начин, со цел на најдобар можен начин да се предвидат потребите за време на потенцијална катастрофа. Штом ќе се утврдат потенцијалните потреби во итна ситуација, ќе биде јасно како на најдобар можен начин да се распределат постојните ресурси и да се види кои се дополнителните потреби.

Не постои едноставна формула или точен список на работи кои треба да се направат за да се каже како точно се анализираат капацитетите и како се идентификуваат ресурси. Овие елементи се разликуваат зависно од контекстот и според сценариото во прашање. Сепак, во планирањето во Црвен крст/Црвена полумесечина, може да се идентификуваат пет категории кога се разгледува прашањето на ресурсите (види анекс 6 и анекс 7):

1. Капацитети и ресурси на ниво на заедница – вклучувајќи и партиципативни пристапи во однос на посебни категории на население, како и јавниот и приватниот сектор.
2. Капацитети и ресурси на Црвен крст/Црвена полумесечина на национално и општинско ниво.
3. Регионални и меѓународни институционални капацитети и ресурси, вклучувајќи и подготвеност за барање и добивање ресурси од Движењето.
4. Надворешни институционални капацитети и ресурси.
5. Договори со други партнери.

За да се одговори успешно на итна состојба потребни се ресурси, и планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да има во предвид различни нивоа на подготвеност. Оттаму, потребно е да се имаат во предвид следниве работи:

- Кои ресурси се веќе достапни и во колкави количини, за колку луѓе и за колкав временски период?
- На кој начин може да се зајакнат и зголемат ресурсите и капацитетите во заедницата?
- На кои вработени и волонтери од други програми може да се смета во случај на итна состојба?
- Кои ресурси ќе бидат потребни а не се во моментот достапни?
- Какви планови постојат за набавка на потребните ресурси?
- Какви планови и подготовки постојат за добивање и менаџирање на меѓународна помош?

Информациите мора да се обновуваат на редовна основа. Ова е особено важно за регистрите со персонал и нивните компетенции, како и пописот на опрема и логистички ресурси. На пример, дата базата за волонтери можеби не ја рефлектира најдобро моменталната состојба затоа што во последниот период нема направено соодветно мапирање на човечките ресурси во Црвениот крст/Црвена полумесечина, Или пак во регистрите за роба и опрема не е наведено дека дел од нив не се за употреба поради лошо одржување.

Во такви случаи, треба да се побара помош од сите одговорни лица кои може да ги обезбедат потребните информации.

Алатката за проценка на добро-подготвени национални друштва исто така може да помогне во идентификување на постојните капацитети и ресурси на одредено национално друштво.

Чекор 4 Рано предупредување, системи за алармирање и предизвикувачи

Процесот на планирање на одговор при катастрофи треба да има во предвид на кој начин ќе се предупреди населението за одредена итна состојба, и да ги идентификува лицата кои треба да вршат известување на други. Треба да има воспоставени системи во соработка со други организации кои ќе ги следат катастрофите (пр. Владини институции, биро за метеорологија, научни и други институции) со цел да се осигури канцелариите на Црвениот крст/Црвена полумесечина да бидат на листите за известување и активирање.

Покрај тоа, постојат повеќе метеоролошки институции и центри за земјотресно инженерство кои ги следат катастрофите и подготвуваат извештаи за нив. Информативниот Систем за Менаџирање на Катастрофи на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина (DMIS) содржи корисни линкови до дел од овие глобални мониторинг центри.

1. Дали националното друштво има подготвено процедури за рано предупредување во соработка со метеоролошки, геолошки и други научни институции кои се стручни во оваа област?
2. Дали Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина има воспоставено процедури за рано предупредување во регионални метеоролошки, геолошки и други научни институции?
3. Дали националното друштво и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина имаат воспоставено процедура за обезбедување информации за DMIS?
4. Дали централата на националното друштво има воспоставено процедури за рано предупредување со општинските организации на Црвен крст

Националните друштва треба некого да определат (покрај лицето за односи со јавност) кој ќе биде одговорен за споделување на информации со медиумите. Ова лице треба да има го има потребното искуство и

контакти со владини претставници, корпоративниот сектор и граѓанскиот сектор.

Менаџментот на националното друштво и / или шефот на делегација на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да определи кој ќе комуницира со медиумите. Другите членови на тимот за одговор при катастрофи треба да ги пренасочуваат сите прашања поврзани со комуникациите или односите со јавност до одговорното лице, за да се избегне конфузија и за да се осигури доследност во внатрешната комуникација. Покрај тоа, треба да се подготват стандардизирани пораки и тези за дискусија, и да се направи обука за клучните членови на тимот во однос на ефективно комуницирање на овие тези и пораки.

Во услови кога властите немаат соодветни системи за известување на јавноста за можна катастрофа, националните друштва може да воспостават локални мрежи за примање на пораки и делување во случај на добиено предупредување, со цел да се подигне свеста на јавноста за потенцијални ризици и преземање на соодветни акции.

Чекор 5 Врски и комуникации

Информативниот систем при катастрофи наложува поседување на посебни вештини и методи. Националните друштва, регионалните делегации и секретаријатот на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да воспостават информативни менаџмент процедури во рамките на своите планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби во следниве пет области:

1. Информирање на јавноста
2. Оперативно информирање
3. Внатрешно информирање
4. Поднесување извештаи
5. Институционална комуникација

Секоја област има различни цели и заради тоа треба кон секоја од нив да се постапи на различен начин.

1. Информирањето на јавноста се однесува на локалните, националните, регионалните и меѓународните медиуми. Во планот за подготвеност треба да се има во предвид овој аспект како и потребата за портпарол кој зборува повеќе јазици. Исто така треба да се земат во предвид и временските зонски разлики..
2. Оперативно информирање е од суштинско значење за ефективно носење на одлуки и треба да биде менаџирано од страна на оперативен центар за делување во итна состојба.
3. Внатрешното споделување на информации има за цел да се обезбеди соодветен проток на информации до сите вработени и

волонтери во однос на било какви специфични и релевантни прашања поврзани со итната операција.

4. Мора да се почитуваат нормите за поднесување извештаи и известување на национално, регионално и меѓународно ниво како средство за отчетност. Процесот на известување треба да биде добро испланиран, со редовно обновување на информациите.
5. Институционалната комуникација треба да ја унапреди координацијата во рамките на националното друштво, помеѓу членките на Меѓународната Федерација и со останатите компоненти во Движењето, како и со други агенции.

Споделувањето и разменувањето на информации со претставници на други агенции е од суштинско значење за време на итна состојба. Со цел да се обезбеди јасна и ефективна комуникација за време на итна состојба, во планот треба да е наведено како ќе се одвива комуникацијата и преку кој медиум (пр. е-маил, радио, факс, телефон, лице во лице, координативни состаноци, и др. (види анекс 8). Ова исто така се однесува и на комуникациите во Црвен крст / Црвена полумесечина на локално ниво (во рамки на националното друштво и/или со ООЦК), на меѓународно ниво (комуникациите со Секретаријатот на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина во Женева) и со партнерски национални друштва кои веќе имаат канцеларии во земјата.

Многу влади имаат посебни национални оперативни центри за во слушај на итна состојба или катастрофа, одговорна служба или пак координативна група, во чии рамки се активира и алармира и Црвениот крст/Црвена полумесечина. Се препорачува назначување на одговорно лице од Црвениот крст во овие тела за да се обезбеди ефективна координација и комуникација.

Еден посебен недостаток, нотиран во претходни операции за одговор при катастрофи, се однесува на не споделување на информации од спроведена процена – која потоа честопати се дуплира или пак е некомплетна. Планирањето за подготвеност при катастрофи треба да го истакнува значењето на споделување на информации на сите нивоа, во Движењето и со други партнери.

Односите со медиуми исто така треба да се зајакнат. Изминатите искуства покажуваат дека честопати информациите од терен варираат во однос на квалитетот. Практично решение за овој проблем е да се обезбедат теренски тимови со кој ќе може да соберат квалитетни дигитални и аудио податоци. Плановите треба да имаат механизми за споделување информации за активности на Црвен крст/Црвена полумесечина во погодените заедници, со цел да се подигне свеста за опасностите и за достапноста на хуманитарна помош во случај на потреба.

Чекор 6 Секторски одговорности

Плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби треба да содржат резимирани информации, по сектори, во однос на тоа како може да се покријат и задоволат одредени потреби и функции во различни сектори, вклучувајќи и назначување на улоги и одговорности.

Главните сектори кои треба да се имаат во предвид може да се престават сумирано на следниов начин:

Секторските улоги може да варираат од едно до друго национално друштво. Важно е да се запомни дека во многу случаи, владата ја задржува генералната одговорност врз активностите за одговор при катастрофи. Заради тоа, многу е важно да се дефинира која ќе биде улогата на Црвениот крст, на кој начин ќе учествува националното друштво и како ќе ги координира своите активности во својот сектор, посебно со локалните заедници и други чинители кои обезбедуваат поддршка.

Најрелевантните области/сектори за обезбедување услуги на Црвениот крст/Црвена полумесечина се наведени подолу:

1. Процена на итна состојба
2. Континуитет во операциите при итна состојба
3. Спасување и медицинска помош
4. Здравствени услуги
5. Вода, санитација, и промоција на хигиена
6. Храна и исхрана
7. Хуманитарна помош
8. Обезбедување засолниште
9. Воспоставување семејни врски
10. Заштита, безбедност и сигурност
11. Логистика и транспорт
12. ИТ и телекомуникации
13. Комуникации и известување
14. Мониторинг и евалуација

Иако е важно сите овие сектори поединечно да бидат опфатени во процесот на планирање, самото обезбедување на услуги (од страна на националните друштва, Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина и надворешни партнери) на крајот ќе зависи од индивидуалните потреби во локалните заедници, зависно од релевантноста на поединечните сектори за обезбедување на соодветна и ефективна помош. Примарен акцент треба да се стави на зајакнување на

капацитетите на заедниците за обезбедување помош и опоравување, и воспоставување добра соработка помеѓу агенциите кои обезбедуваат помош за да се осигури дека сите значителни недостатоци ќе бидат опфатени со дејствата.

На сегментите во рамките на менаџирањето на катастрофи (пр. одговор, подготвеност за одговор, ублажување на состојби, намалување на ризици, и др.) мора да се гледа како една целина која има свој континуитет. Со намалувањето на активностите за делење на хуманитарна помош, ќе започне интензивирањето на активности за опоравување и намалување на ризици (подготвеност при катастрофи и ублажување на состојби). Сите овие елементи на менаџирањето на катастрофи мора меѓусебно да се поддржуваат бидејќи ниедна не може да се имплементира засебно.

Основните компоненти за секој сектор, релевантни за планирање на одговор при катастрофи и можни итни состојби, се наведени во детали подолу во текстот. Исто така важно е да се напомнеа дека Федерацијата се заложува кон спроведување на *Сфера Хуманитарната Повелба и Минималните Стандарди за Одговор при катастрофи* – една многу добра алатка во која се наведени детални стандарди за следниве сектори: вода и санитација, промоција на хигиена; безбедност на храна, исхрана и помош во храна; засолниште, и здравствени услуги.

1 Процена на итна состојба

Кога се планира, многу е важно да се утврди дали има доволен број на волонтери и вработени кои ќе може да спроведат проценка на итната состојба, која мора да биде добро испланирана и организирана доколку сакаме да биде ефективна. Во повеќето случаи, веднаш по итната состојба, треба да се спроведе сеопфатна проценка, која мора постојано да се обновува со информации во текот на преземањето на одговорот при катастрофи и фазите за опоравување од катастрофата.

Исто така, неопходно е да се осигури, вработените и волонтерите да бидат соодветно обучени, со цел да се користат заеднички критериуми, стандарди и показатели за време на процената. Во идеални околности, итната проценка на штета и потреби треба да ја вршат локални волонтери во областите кои се подложни на катастрофи. За оваа цел треба да се користи Упатството за вршење на проценка при итни состојби и Сфера Стандардите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина, кои се достапни на FedNet.

Кога се планира проценка на итна состојба на локално, општинско или регионално ниво, неопходно е да се идентификуваат следниве работи:

- Кој е одговорен за процената и кога таа ќе се направи (пр. веднаш, по три дена, по две недели, и др.)? Тимовите за проценка треба да се составени од лица со различен профил и да има специјалисти од различни сектори.
- Какви информации се потребни во секоја фаза од итната состојба?

- Како /каде ќе се формираат и обучуваат тимовите за одговор?
- Какви стандарди се користат за да се измери степенот на сериозност на итната состојба?
- Кои елементи се инкорпорирани во процената за да се обезбеди итно опоравување?
- Како ќе се определи влијанието на хуманитарната помош?
- Како ќе се вклучат во целиот процесот заедниците кои се корисници на помошта?

Запомнете! Програмите ќе бидат ефективни и реални ако се направи добра и издржана проценка.

2 Континуитет во операциите при итна состојба

Катастрофата може директно да ја загрози способноста на националното друштво за функционирање (пр. ако се оштети централата или други капацитети, ако дојде до смрт на клучни лица во националното друштво, и др.). Заради тоа од суштинско значење е да се направи план за обезбедување на континуитет на операциите, дури иако ова не е секторска активност. Многу е важно да се земат во предвид следниве елементи:

- Избор и воспоставување на помошен простор и локација за да се обезбеди континуитет на најважните активности.
- Активирање на оваа локација и/или штаб за кризен менаџмент на општинско или национално ниво на националното друштво или на ниво на делегации на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.
- Испраќање на вработени и волонтери од други локации.
- Обезбедување на логистика, ИТ и телекомуникациска поддршка за времени цели по пат на користење на нестандартни или алтернативни средства.

Тука треба да се има во предвид потенцијалното влијание на останатите услуги на Црвениот крст / Црвена полумесечина како што се здравствените програми, крводарителство, социјални активности, и др. – сите тие може да бидат загрозени во случај на катастрофа. Понекогаш, овие услуги можеби ќе треба да се суспендираат, за да се даде приоритет на активностите за одговор на катастрофата; понекогаш, овие услуги ќе бидат дури и поприоритетни отколку во нормални околности.

3 Спасување и медицинска помош

Поголемите итни состојби и катастрофи честопати резултираат со повреди и смрт на луѓето. Без разлика дали е насочен на национално, регионално или глобално ниво, планот треба да ги содржи следниве информации:

- Каков вид на повреди и медицински потреби може да резултираат од сценаријата кои се наведени во планот?
- Дали Црвениот крст/Црвена полумесечина е вклучен во операции за барање и спасување, и кој е одговорен за организирање на овие активности ?
- Како ќе се постапува со посмртни останки?
- Кој ја организира првата помош, привремена брза помош, медицинска евакуација и хоспитализација?
- Кои системи за регистрација и дистрибуција ќе се користат?

4 Здравствени услуги

Прашањата како што се пристапот до безбедна вода, задоволителни санитарни услови во засолништата и соодветна исхрана помагаат да се спречи појава на болести. Овие прашања треба да се дискутираат и елаборираат уште пред започнувањето на здравствените програми. Следниве прашања поврзани со здравствената состојба и исхрана треба да се земат во предвид при планирање одговор при катастрофи и можни итни состојби на национално, регионално или глобално ниво:

- Кој е одговорен за здравствени прашања и исхрана на погоденото население?
- Во каква состојба е локалниот здравствен систем и како функционира за време на итна состојба?
- Каде може да се направи вакцинација против инфективни болести (пр. сипаници)?
- Кои се потребите за дополнителна исхрана (пр. за деца, бремени жени, доилки и др.). Или какви други специјални програми за исхрана може да бидат потребни?
- Кои владини или невладини организации се одговорни за здравствена грижа, превенција на болести и кампањи за јавно здравје? Каква улога игра националното друштво на тој план?
- Дали здравствената заштита /исхрана е различна во зимскиот период? На кој начин? Какви специјални мерки треба да се земат во предвид при итна состојба во зимскиот период?
- Како ќе се реши проблемот со преголем број на пациенти? Како проблемот ќе влијае на здравствената грижа и здравствениот систем за време на и по завршувањето на итната состојба?
- Какви мерки треба да се преземат за различни популациски групи (пр. деца, бремени жени, и др.)?
- Какви лекаства и медицинска опрема стојат на располагање? Кои дополнителни средства може да бидат потребни и во колкави количини?
- Дали има на располагање соодветни капацитети за складирање? Ако нема, што треба да се направи?

5 Вода, санитација, и промоција на хигиена

За време на итна состојба, честопати недостасува безбедна вода за пиење, соодветни санитарни капацитети и средства за хигиена – сите овие работи ги прават луѓето подложни на болести или смрт како резултат на болести поврзани со вода и санитација. Бидејќи луѓето може да издржат повеќе без храна отколку вода, најголем приоритет е да се обезбеди соодветна количина на чиста вода за пиење за време на итна состојба.

Санитацијата и промоцијата на хигиена исто така играат важна улога во намалувањето на здравствените ризици. Мерките кои треба да се преземат на овој план се: чистење на човечки измет и отпадоци; контрола на инсекти и штетници; воведување на безбедни хигиенски практики; дренажа на локации; и менаџмент на вода и отпадоци. Планот исто така треба да содржи одредби за снабдување и дистрибуција на вода, промоција на хигиена и санитација за време на итна состојба.

За вода, треба да се наведат следниве податоци:

- Кој е моменталниот извор на вода и кои се моменталните корисници?
- Какви технички капацитети се на располагање?
- Дали постои систем за водоснабдување и ако постои, дали водата е близу до живеалиштата на луѓето?
- Дали е потребно третирање на водата? Дали тоа е можно? Како вид на третирање на водата е потребен?
- Каква опрема ќе биде потребна и дали има потреба од резервоари со вода (ако не се достапни локални извори на водоснабдување)?

За санитација, треба да се наведат следниве податоци:

- Како се практикува одењето во тоалет? Дали постојат санитарни јазли и кој е одговорен за нив (јавен или приватен сектор)?
- Дали луѓето се запознати со изградба и користење на тоалети?
- Дали треба да се спроведат програми за обука за санитација?

За промоција на хигиена, треба да се наведат следниве податоци:

- Кои се традиционалните верувања и практики поврзани со собирање, складирање и користење на вода?
- Дали луѓето имаат доволно контејнери за вода?
- Кои се моменталните верувања и практики (меѓу кои и практики поврзани на секој пол поединечно) во однос на фрлање на измет?
- Дали луѓето мијат раце кога тоа е потребно (пр. откако вршат нужда и пред подготовка на храна и оброци за семејството)?

6 Храна и исхрана

Обезбедувањето на храна има за цел да се задоволат потребите со исхрана на погоденото население за време на итна состојба. Планот за подготвеност треба да содржи информации во однос на тоа како ќе се обезбеди храна при итна состојба зависно од обемот и интензитетот на таа состојба: За време на планирачката фаза, треба да се одговорат следниве прашања, зависно од контекстот (национален, регионален или глобален):

- Кој е одговорен за процена на потреби за храна и координација на прашања поврзани со исхрана за време на операции за одговор при катастрофата?
- Каква храна е достапна на локално ниво, во регионот и во земјата? Кои се капацитетите и цените на локалните пазари?
- За кои традиционални прехранбени производи постои веројатност дека може да недостасуваат?
- Од кои производи треба да биде составена прехранбената кошничка?
- Колкави калориски потреби постојат во различни климатски опкружувања (пр. во ладни, планински области)?
- Кои основни потреби треба да се задоволат кај малите деца?
- Какви дистрибутивни системи на храна се користат локално, регионално и во земјата?
- Како може овие дистрибутивни системи на храна да се користат при итна состојба?
- Дали непогоденото население кое живее близу до погодената област ќе биде обезбедено со храна исто така? (Ова прашање е актуелно во услови кога непогоденото население е исто така многу ранливо, дури и во нормални околности).
- Кој е одговорен за комуникации со владата и меѓународни донатори на храна (пр. Светска Програма за Храна), НВО и други агенции?
- Какви капацитети за складирање на храна се потребни а какви капацитети за складирање на храна се достапни?

7 Хуманитарна помош

Планот треба да содржи детални информации како ќе се задоволат итните потреби во однос на засолниште, вода и храна. Вообичаено во овој план треба да се опфата производи како што се: сапун, ќебиња, кујнски прибор, садови за вода и кибритчиња. Бидејќи ситуациите може да варираат, списокот на најнеопходни производи треба да се состави врз база на предвидените потреби на населението кое може да биде погодено од итна состојба – земајќи ги во предвид културните разлики онаму каде тоа е потребно. Националниот, регионалниот или глобалниот план треба да ги имаат во предвид следниве прашања:

- Кои производи се потребни и кои од нив се достапни? Кој ќе биде одговорен за преговори и договори со снабдувачите за овие производи?
- До кој степен локалниот пазар и организации може да се справат со дистрибуција на таква стока? Како овие механизми може да се зајакнат со цел да играат поважна улога во активностите за обезбедување хуманитарна помош?
- Какви се локалните капацитети за складирање и дали се потребни дополнителни капацитети за оваа цел?
- Колкави се резервите со кебиња, контејнери за вода, гориво за подготовка на храна, шпорети, кујнски прибор, облека и други есенцијални непрехранбени производи?
- Каки механизми имате воспоставено за обезбедување насоки, регистрација и дистрибуција на помош?
- Кој е одговорен за менаџирање на хуманитарна помош?
- Кој е одговорен за спроведување на процена на потреби?
- Како ќе се спроведува процесот на мониторинг и евалуација?
- Како ќе се координира квалитетот, количините и опфатеноста со други агенции?

8 Засолниште

Во некои случаи, обезбедувањето на итно засолниште е потребно за луѓето чии домови се уништени или се небезбедни за живеење. За оваа цел можеби ќе биде потребно да се вршат поправки на домовите (вклучувајќи обезбедување на соодветни алатки и материјали кои се користат локално), дистрибуција на шатори и церади за привремено засолниште, или засолнување на бездомни лица во јавни згради како што се училишта. На планот на обезбедување на засолниште при планирање на одговор при катастрофи и можни итни состојби треба да се имаат во предвид следниве прашања на национално, регионално или глобално ниво:

- Која е владината политика во однос на обезбедување засолниште за погодено население од катастрофа? Кое владино тело или агенција е одговорно за активности поврзани со обезбедување на засолниште?
- Кои владини, локални и меѓународни организации се активни на планот на обезбедување на засолниште?
- Кој е одговорен за менаџирање и процена на потреби поврзани со обезбедување на засолниште?
- Дали се потребни шатори, градежен материјал и најлонски покривки?
- Дали има назначено локации или објекти за засолнување на население погодено од голема катастрофа?

- Како се определуваат вакви локации? Дали имаа потешкотии поврзани со посед на земјиште за вакви локации? Кои потенцијални проблеми може да се појават во локалната заедница?
- Какви потешкотии може да се појават во различни годишни времиња (зима, лето, есен, и др.)?
- Каков вид на помош ќе биде потребна за лицата кои се засолнати или сместени кај роднини или кај пријатели во домаќинства (помош во храна, огрев, опрема за готвење, хигиенски препарати и вода и санитација)?
- Дали е подобро решение на луѓето да им се помогне со парични средства со тоа што луѓето би имале повеќе опции?
- Кој традиционален градежен материјал е достапен локално? Дали купувањето и користењето на традиционален градежен материјал и наштетува на животната средина и ако е таков случајот, кој материјал може да се користи како замена?
- Запомнете дека треба да се користи она што е достапно локално (истражете кои материјали ги користат луѓето локално за домување и на кој начин може да се подобри безбедноста на градбите).
- Кои решенија на најдобар начин ги искористуваат знаењата, капацитетите и ресурсите на заедниците за обезбедување на соодветно засолниште? Како ќе се промовираат локално техники за безбедно градење (пр. Подигање на свеста во заедниците со претставување на клучни безбедни процедури при градење, како што се поставување соодветни темели, зајакнување на градби, и др.)?
- Како ќе се врши евалуација на ризици на постојните градби? Како може да се оцени стабилноста на градбите по случувањето на катастрофата? Како може да се обезбеди соодветно планирање на градбите со цел да се минимализираат ризиците? Какви мерки за ублажување на состојбите може да се преземат за да се минимализираат идни ризици во однос на поправка на оштетени домови?
- Како може техничката помош за реконструкција да се искористи за враќање на населението во домовите, кога тоа е можно? Запомнете, во многу случаи, семејствата веднаш ќе сакаат да се вратат во оштетените или уништени домови.

9 Воспоставување семејни врски

Една од приоритетните задачи на планот на социјално хуманитарната поддршка е веднаш да се обезбеди брза потрага по исчезнатите лица за да се обединат разделените семејства. Семејството е основна социјална единица во повеќето општества и игра важна улога во задоволувањето на личните потреби и решавање на проблеми во заедниците. Националните друштва кои се задолжени за воспоставување на семејни врски треба да ги имаат во предвид следниве прашања кога го прават планирањето на национално ниво:

- Кој е одговорен за водење на активности за барање и спојување на семејства и кои вработени и волонтери ќе бидат вклучени во активностите?
- Дали во активностите се вклучени Меѓународниот Комитет на Црвен крст и националното друштво?
- На колку семејства може да им треба времено сместување?
- Кои се културните норми кои може да ги попречат активностите за спојување на семејствата (пр. табу кон фотографирање)?
- Кои методи и пристапи ќе се користат за спроведување на овие активности?
- Кои комуникациски методи ќе се користат за обединување за спојување на разделени семејства?
- Кои други агенции и владини оддели се одговорни за овие операции? Кое ниво на координирање е потребно?
- Во која фаза на одговорот треба да се започнат операциите за барање на луѓе (ова вообичаено започнува во период од 24 до 48 часа по катастрофата, затоа што многу семејства во овој период успеваат да стапат во контакт со своите роднини)?
- На кој начин ќе се информира погоденото население за оваа услуга?

10 Заштита, безбедност и сигурност

Плановите за подготвеност треба да содржат информации во однос на тоа кој е кој е одговорен за заштита, сигурност и безбедност на населението погодено од катастрофа. Ова вообичаено е одговорност на владата на државата, иако може да бидат вклучени и други чинители. Планот исто така треба да ги идентификува акциите кои треба да се преземат за да се обезбеди безбедноста на вработените и волонтерите на Црвениот крст кои се вклучени во активностите за одговор на катастрофата.

Безбедноста е комплексно прашање и Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина има изготвено соодветно упатство кое е достапно на FedNet⁴. За Меѓународната Федерација, безбедноста на терен – вклучувајќи и институционални и лични кодекси за однесување, се засноваат на седум фактори. Првите два фактори се единствени во Црвениот крст / Црвена полумесечина и се однесуваат на: (1) прифатеноста (политичка и оперативна) на основните принципи кои се водилка во работата на Црвениот крст / Црвена полумесечина, и (2) идентификација, преку признатата употреба на амблемот.

- Прифатеност
- Идентификација
- Информирање
- Регулативи
- Лично однесување

- Комуникации
- Заштита

11 Логистика и транспорт

Операциите за обезбедување одговор при катастрофи и итни состојби честопати наложуваат транспорт на броен персонал, и големи количини на хуманитарна помош и опрема до местото каде се случила несреќата. Заради тоа прашањата поврзани со логистика и транспорт се од суштинско значење за успешен одговор на катастрофата: Следниве аспекти поврзани со логистика и транспорт треба да се имаат во предвид при планирање на национално, регионално и глобално ниво:

- Кои се главните и алтернативните патишта за доставување на помош до областите и популацијата кои се предвидува дека може да бидат погодени од катастрофи?
- Дали се подготвени договори со добавувачи за да се забрза процесот на набавки?
- Каде се лоцирани можни пристаништа и аеродроми, како и релевантни информации за капацитети и процедури на овие локации?
- Кои се најсоодветните локации за складирање на помош?
- Дали се нагласени модалитети на транспорт (пр. патен сообраќај, железница, авион, и др.) и прашања поврзани со достапност и цени?
- Какви можности постојат за складирање на гориво, сервис на возила, со јасно претставени ограничувања?
- Ниво на соработка со владини агенции или министерство одговорни за царинска процедура на роба која пристигнува во земјата? Дали има постигнато договор со владини структури за да се обезбедат повластени услови за увоз на хуманитарна помош?
- Кои резервни делови може да бидат потребни за возилата? Дали се направени прелиминарни договори за обезбедување на овие делови?
- Какво може да биде влијанието на логистичката работа?
- Дали се дефинирани потребите и дали е спроведена обука на персонал и структурите за логистичко работење во случај на катастрофа?

12 Информативни технологии и телекомуникации

Континуираните и ефективни комуникации помеѓу различните компоненти во Движењето се од суштинско значење за успехот на било која операција во итна состојба. Кај радио комуникациите, од суштинско значење е во планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби да се наведат релевантните радио фреквенции. Во планот исто така треба да биде наведено кој ќе го менаџира, одржува и контролира пристапот до радио

опремата. Следниве работи треба да бидат земени во предвид кога се планира на национално, регионално или глобално ниво:

- Какви се капацитетите на националното друштво (поврзаност, вид на телекомуникации, покриеност, и др.)?
- Какво е националното законодавство во однос на употребата на различни видови на информативна технологија и телекомуникациска опрема – посебно при итни состојби?
- Каква комуникациска опрема предвидувате дека ќе ви биде потребна (како што се рачни радио станици, сателитски телефони, мобилни телефони, и фиксна телефонија)?
- Дали се идентификувани и договорени радио фреквенции и канали?

13 Комуникации и известување

Ниту одблизу не може да се истакне колку се важни комуникациите. За да може Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина да делува како фокална точка за обезбедување информации за катастрофата, националните друштва треба веднаш да ја информираат за било каква поголема катастрофа, обемот на катастрофата и причинетата штета и какви директни активности се преземени за покривање на последиците. Навременото обезбедување на информации за Системот за информирање DMIS е особено важно за да се алармира пошироката заедница за настанатата катастрофа, особено ако степенот на катастрофата наложува обезбедување на меѓународна помош.

Одделот за мапирање во Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина може веднаш да подготви мапи кои може да помогнат во планирањето на соодветен одговор за катастрофата и итната состојба. Тоа може да се обезбеди преку споделување на информации низ DMIS системот односно, споделување информации преку менаџерите за катастрофи на националните друштва. Географските информативни системи за мапирање (GIS) и сателитските слики исто така се ресурс кој треба да се истражува преку владите, академската и научна заедница. Прашањата кои треба да се имаат во предвид при формулирањето на националните, регионалните или глобалните планови се:

- Каква ќе биде стратегијата за информирање на јавноста?
- Дали моменталниот квантум на вработени може да се справи со веројатниот интерес на новинари и предвидени барања за информации од медиумите, или треба да се ангажира дополнителен персонал?
- Дали моменталниот квантум на вработени може да обезбеди навремен инпут за информативните билтени, оперативните извештаи и апели за донатори или треба да се ангажира дополнителен персонал за подготовка на извештаи?
- На кој начин треба да се координираат односите со јавност?

- Која ќе биде информативната стратегија за целната популација? Во рамките на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина? За донатори? За други агенции?

14 Мониторинг и евалуација

Штом ќе се обезбеди иницијалната помош за погоденото население, многу е важно да се осигури помошта да стигне до корисниците на начин на кој е тоа планирано, и дека е остварено предвиденото влијание и дека не се занемарени одредени потреби на населението. Имплементацијата на планот за мониторинг и евалуација – за целокупниот одговор на катастрофата, како и за секој од програмите поединечно – претставува интегрален дел на одговорот при катастрофи. Следниве работи треба да се земат во предвид кога се подготвуваат планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби на национално, регионално и глобално ниво:

- Колкаво ниво на мониторинг и евалуација ќе биде потребно?
- На кои области ќе му биде потребен мониторинг во секој поединечен сектор?
- Кои алатки ќе бидат неопходни за спроведување на мониторинг и евалуација (пр. формулари, листи за проверка, формати за известување, и др.)?
- Како ќе се адресираат прашања кои ќе произлезат од наодите на мониторингот и евалуацијата?
- Како ќе се идентификува и обучи потребниот број на волонтери и вработени кои се потребни за оваа цел?
- Како ќе бидат вклучени корисниците во целокупниот процес на мониторинг и евалуација?

Поглавје 3

Внатрешна и надворешна координација

Координацијата е клучна за успешен одговор при катастрофи, и е од суштинско значење за обезбедување на навремено и соодветно прераспределување на ресурси. Координативните активности може да се одвиваат на различни нивоа и во различни форми. Добрата координација е од суштинско значење за ефикасно и ефективно комбинирање на ресурси, со цел да се стигне побрзо да погодените од катастрофата. Координацијата придонесува за подобра соработка, го намалува нивото на дуплирање на напори и помага за обезбедување на добра организација на операциите. За Црвениот крст / Црвена полумесечина, главните две области на координација се внатрешната (во рамки на Движењето), и надворешната координација.

Принципите и правилата на Црвен крст / Црвена полумесечина за хуманитарна помош при катастрофи ги содржат правилата и одговорностите во однос на координацијата. Главните работи кои треба да се имаат во предвид се:

- Црвениот крст / Црвена полумесечина на национално и меѓународно ниво – треба да се труди при операциите да ја има во предвид помошта која се обезбедува од страна на други национални и меѓународни организации.
- Националните друштва можеби некогаш ќе треба да одговорат на катастрофи кои ги надминуваат нивните капацитети, па затоа треба да прават подготовки за добивање и менаџирање на меѓународна помош која ја обезбедува Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.
- Националните друштва треба да се трудат да склучат договори за взаемна поддршка во случај на катастрофи, особено со националните друштва од соседните земји.
- Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина треба да направи напори да склучи договори за помош при катастрофи со националните друштва од земји подложни на катастрофи, со цел да унапредат националните активности за подготвеност при катастрофи.

Внатрешна координација

Координација во Движењето

Клучните одговорности за координација помеѓу компонентите на Движењето при меѓународни катастрофи се регулирани во Договорот од Севилја и Дополнителните Мерки, во Уставот на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина и во Принципите и правилата на Црвен крст / Црвена полумесечина за

хуманитарна помош при катастрофи. Многу е важно да се има во предвид улогата на секоја од компонентите на Движењето при планирањето на итни состојби за различни сценарија на катастрофи и да се работи согласно со релевантните политики и/или договори за да се обезбеди добра координација, преземање на своите одговорности и соодветна акција.

Иако било кои две различни катастрофи нема ни одблизу да акумулираат исто ниво на меѓународна поддршка, сепак постојат заеднички сценарија кои наложуваат воспоставување на специфични координативни механизми за менаџирање на меѓународна поддршка. Двете сценарија опишани подолу се исто така релевантни за регионални (преку-гранични) катастрофи:

1. Природна катастрофа се случува во неконфликтна област и со неа не може да се справи погоденото национално друштво. Принципите и правилата на Црвен крст / Црвена полумесечина за хуманитарна помош при катастрофи се основниот документ кој треба да се следи за да се обезбеди ефективен одговор од страна на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина и нејзините членки. Договорот од Севилја и Дополнителните Мерки треба да се следат во однос на координативните одговорности.
2. Природна катастрофа се случува во конфликтна област каде делува и е оперативен Меѓународниот Комитет на Црвен крст. Договорот од Севилја и Дополнителните Мерки треба да се следат за да се утврди кој е одговорен за спроведување на активностите за обезбедување на помош при катастрофа и каква акција треба да се преземе во однос на координацијата со други партнери од Движењето. Онаму каде Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина има свои одговорности, тогаш водечки документ се Принципите и правилата на Црвен крст / Црвена полумесечина за хуманитарна помош при катастрофи .

Неколку координативни активности може да се применат на двете сценарија и треба да се вклучат во планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, како и во обуката, со цел да се обезбеди поусогласен одговор на Црвениот крст / Црвена полумесечина:

- Координативни состаноци – План за држење на редовни состаноци со партнерите од Движењето со цел ад се утврдат активностите и улогите;
- Мапирање на ресурси на Црвен крст / Црвена полумесечина – идентификација на ресурси и компетенции на Движењето;
- Информативен менаџмент – споделување на информации за влијанието на катастрофата, процена и потреби преку инпут во информативниот систем за менаџирање на катастрофи (DMIS);
- Комуникациски средства – план за континуирано информирање и проток на комуникации;

- Рамки за Координација во Движењето – План за стратешка и оперативна координација;
- Партнерски договори – идентификација на постоечки договори. Утврдување на потреби од дополнителни договори за да се задоволат постојните потреби;
- Договори за правен статус – регулирање на правниот статус на националните друштва и делегацијата на Меѓународната Федерација во земјата.
- Координатори од Движењето – Оперативни алатки како што се FACT, ERU, DREF и DMIS.
- Обука и ориентација – Да се овозможи поединците да реагираат соодветно во дадена ситуација согласно со координативните улоги.

Погоре наведените точки се дополнително објаснети во Прирачникот – *Координирање на Меѓународен одговор при катастрофи, 2007.*

Надворешна координација

При подготовката на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, неопходно е да се земат во предвид капацитетите и ресурсите на институциите и организациите кои не се дел од Движењето. Нивното присуство и одговорности во одредени сектори или географски области се многу релевантни за планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби.

Овие агенции или институции може да се категоризираат во три пошироки групи, согласно со нивната мисија, улога и област на одговорност:

1. Национални владини институции (цивилна заштита, министерство за здравство, агенции за менаџирање на катастрофи, армија, и др.);
2. Национални или меѓународни невладини организации (CARE, Oxfam, MSF, и др.); и,
3. Организации за мултилатерална и/или билатерална соработка (агенции на Обединетите Нации, IOM, ECHO, ASEAN, USAID, DFID, меѓународни/регионални воени сојузи.). Запомнете дека Канцеларијата на Обединетите Нации за Координација на Хуманитарна Работа (OCHA) е одговорна организација за координација на вакви ситуации од Обединетите Нации.

Не е потребно да се спроведува опсежна анализа за секоја од овие групи, туку треба да се која од нив може да игра важна улога за време на одговор при катастрофа. Следнава табела дава преглед на институции и организации кои треба да се земат во предвид.

Вид на институција	Примери
Владини агенции за одговор и координација (во погодената земја и други земји).	Цивилна заштита, агенции за заштита и спасување. Повеќето земји имаат национална агенција за управување со кризи, или дирекции за заштита и спасување или други тела во кои Црвениот крст треба да биде вклучен заради преземање активности и координација. Во многу случаи и војската игра важна улога во вакви случаи.
Хуманитарни и спасувачки организации (во погодената земја и други земји).	Противпожарна служба и брза помош, полиција, војска, агенции за спасување и барање, и др.
Релевантни министерства чии области на одговорност имаат допирни точки со програмите на националното друштво.	Министерство за здравство, министерство за труд и социјална политика, министерство за образование, министерство за внатрешни работи, министерство за животна средина, и др.
Интервладини и регионални организации за координација при итни интервенции.	НАТО, ОБСЕ, АСЕАН и др.
Агенции на Обединетите Нации со програми или активности во приоритетни области или во области каде Движењето има историја на соработка.	УНИЦЕФ, Светска Програма за Храна, УНХЦР, СЗО, УНДП, ОЦХА, и др.
Национални и невладини организации активни со програми во одредена област.	Невладини организации специјализирани за здравствени услуги, безбедна храна, засолниште, вода и санитација, и др.
Невладини организации со слични или комплементарни мисии или програми со оние на националното друштво, и со заеднички донатори или историја на блиска соработка.	OXFAM, Save the Children, CARITAS, CARE, MSF.
Проекти со значително влијание во области кои се приоритетни во планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби.	Светска Банка, ИАДБ, и др..
Други релевантни јавни или приватни организации.	Академски организации и истражувачки центри.

Види **Анекс 9** за идентификација на организациски улоги

Партнери од Обединетите Нации

За да се осигури дека меѓународните ресурси се користат на најдобар можен начин во корист на погоденото население од катастрофата, Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина мора активно да се ангажира на планот на обезбедување на меѓународна координација. Од 1994, Меѓународната Федерација има статус на набљудувач на генералното Собрание на Обединетите Нации.

На теренско ниво, ова значи активна координација со партнерите од Обединетите Нации за време на операции за одговор при катастрофи. Моменталниот модел на овој план е постоењето на Меѓу-Агенциски Постојан Тим (IASC) за одредена земја. Овие тимови се составени од невладини организации, Црвен крст/Црвена полумесечина и ОН агенции, и претставуваат форум каде овие организации се среќаваат за да се договорот во однос на преземање на активности за подготвеност и одговор при катастрофи.

Обединетите нации играат голема улога во координацијата на меѓународниот одговор за време на итни состојби. Заради тоа, многу е важно Црвениот крст/Црвената полумесечина да ги координира своите активности со агенциите на Обединетите Нации, имајќи го во предвид специфичниот мандат и принципи на Движењето.

Многу е важно да се знае како функционираат и работат партнерите од Обединетите Нации, при имплементацијата на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби на локално, регионално и глобално ниво. Во идеални околности, националните друштва и делегациите на Меѓународната Федерација треба да имаат воспоставено работни односи со агенциите на Обединетите Нации или пак барем да бидат запознати со опсегот на нивната работа. Вредно е да се напомени дека Меѓународната Федерација има потпишано голем број индивидуално договори со агенциите на Обединетите Нации во различни сектори на хуманитарниот одговор. Тие се детално прикажани подолу во ова поглавје.

Однапред подготвени договори

Секретаријатот на Меѓународната Федерација работи во тесна врска со националните друштва и Меѓународниот Комитет на Црвен крст; Исто така оваа организација, во името на своите членки соработува со многу организации, со цел да се спроведе поефикасно работата а Меѓународната Федерација. На пример, секретаријатот на Меѓународната Федерација има подготвено работни договори со голем број на меѓународни партнери, со фокус на приоритетите утврдени во Стратегија 2020. Следниов линк ги презентира активните договори на сила во рамките на клучните области на регионално и глобално ниво:

<http://www.ifrc.org/who/agreement.asp>.

Преку-гранична соработка

Понекогаш ризиците и катастрофите не се ограничени само на една земја, или пак може да имаат влијание на другата земја како резултат на факторите како што се близина или историски врски. При формулирањето на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, важно е да се контактираат и вклучат националните друштва и делегации на Меѓународната Федерација од соседните земји. Плановите треба да содржат преку-гранична анализа за политичките збиднувања и нивното потенцијално влијание на населението, како и идентификација на одредени ранливи состојби во пограничните области. Треба да се земат во предвид различни сценарија (пр. Најверојатни сценарија како и најлоши можни сценарија), и да се спроведат симулациски вежби да се тестира преку-граничниот одговор.

Во случаи на граѓански немири, од суштинско значење е да се земат во предвид безбедносните импликации и да се планира соодветно на нив за да се осигури безбедноста на волонтерите на Црвен крст/Црвена полумесечина за време на активностите кога се презема одговор на последиците од катастрофата. Треба однапред да се воспостават јасни комуникациски линии помеѓу земјите и во националните друштва, уредени во планови, како и компатибилност на телекомуникациите.

Регионална и меѓународна координација

Регионалните делегации на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина имаат одговорност да се обезбедат контактите со релевантни регионални организации. Тоа може да бидат регионални канцеларии на ЕЦХО, регионални развојни банки (ИАДБ, Азиската Развојна Банка, и др.), и регионални ентитети (пр. АСЕАН, Африканска Унија, СЕПРЕДЕНАС, и др.). Ова треба да се направи како дел од целокупната координативна политика за да се осигури дека се воспоставени контакти кои може да се контактираат кога националните друштва или делегациите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина го подготвуваат планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби. Упатството за меѓу-агенциско планирање за итни состојби е создадено посебно со цел да помогне во подготовката на меѓу-агенциски планови за итни состојби и треба да се користи во процесот на планирање.

Еден од главните регионални/меѓународни координативни механизми е 'групниот пристап', кој нормално е утврден пред да се случат итните состојби, кој може да се стави во пракса за време на итни операции. Тој ги покрива главните сектори на одговорот при итна состојба (пр. здравство, вода и санитација, засолниште, логистика и др.) и се применува на целата хуманитарна заедница.

Секој сектор го води одредена агенција според претходно утврден договор (пр. СЗО е одговорна за здравствената грижа, Меѓународната Федерација за обезбедување на засолниште при природни катастрофи, и др.) – иако за

време на операцијата, водечките агенции може да се договорат да ја предадат нивната координативна улога на други агенции. При подготовката на регионални, национални или глобални планови, многу е важно да се земе во предвид групниот пристап со цел да се обезбеди нашиот ангажман во хуманитарната координација, но да се внимава да не се компромитира мандатот и принципите на Движењето.

Координацијата во Движењето треба да биде присутна на ова ниво при креирањето на плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби. Многу е важно меѓународната и регионалната поддршка да се поврзат со цел да се обезбеди взаемна поткрепа. Исто така, ова мора да се направи во согласност со сопствените планови на националните друштва, со цел поддршката да претставува додадена вредност за да не се попречи националниот одговор при катастрофи.

Поглавје 4

Планирање на имплементација и следење

Со цел планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби да биде динамична и корисна алатка која овозможува брзо и соодветно носење на одлуки за време на катастрофи, потребно е да се одвои време и ресурси за спроведување обуки за подигање на свест на населението, тестирање преку симулации и вежби. Подготовката на планови не треба да биде статична активност со дефиниран старт и финиш, туку треба да биде цикличен и постојан процес интегриран во секојдневните стратегии и задачи на институцијата.

Обука и запознатост со плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби

Процесот на планирање на одговор при катастрофи и можни итни состојби ќе биде ефективен ако оние кои ги обезбедуваат овие услуги и оние кои ја примаат помошта знаат што да прават и што да очекуваат пред, за време на итната состојба и по случувањето на итната состојба. Националните друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина кои се вклучени во операциите за дејствување при катастрофи треба да ги информираат луѓето во високо ризичните области за плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби и сите други работи поврзани со постапување во вакви околности (види анекс 10), како и да го едуцираат населението за основните мерки кои треба да ги преземат за намалување на влијанието на потенцијалната катастрофа.

Планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби треба:

- да содржи мерки за подготвеност при катастрофи кои треба да ги преземе секој поединец како и целите заедници.
- да истакне на кој начин ќе се извести локалното население во случај на итна состојба, и начините на кои луѓето ќе може да волонтираат во процесот на обезбедување на поддршка на одговорот при катастрофа.
- да има сознанија за локалните состојби и тие информации да бидат содржани во плановите за подготвеност на локалните заедници и во плановите за одговор при катастрофи. (на овој начин Црвениот крст / Црвена полумесечина ќе биде во вистинска смисла волонтерска организација која ја заснова својата работа во локалните заедници).

На крајот, семејството, соседите и членовите на локалната заедница се првите кои пристигнуваат на местото на несреќата кога ќе се случи катастрофата. Заради тоа, едукацијата на лицата чии животи или домови може да бидат изложени на ризик за време на катастрофа е суштинска компонента на планирањето одговор при катастрофи и можни итни состојби, како што е важно ангажирањето и задржувањето на волонтерите

во Црвениот крст / Црвена полумесечина. Ваквата едукација или подигање на свест може да се одвива во следниве форми:

Подигање на јавна свест, едукација и обука

Преку разновидни програми за едукација на јавноста, лицата кои се под ризик да бидат загрозувани од потенцијална катастрофа, ќе може да научат што може да очекуваат и што треба да направат, или како може да учествуваат во активностите за обезбедување поддршка за време на итна состојба. Во исто време, оние кои ќе ја спроведуваат програмата за едукација на јавноста исто така треба да собираат повратни информации од локалното население во однос на потенцијални проблеми или недостатоци кои може да постојат во самите планови.

Самите заедници имаат големи познавања за можните ризици, ресурси и капацитети. Многу е важно да се има во предвид дека на полето на менаџирање на катастрофи, едукацијата претставува двонасочен процес. На пример, ако групата не ги разбира целосно процедурите за предупредување во однос на одреден план, тогаш тие треба да се прилагодат или преработат.

Специфична обука за одговор при катастрофи

Обуката треба да биде дизајнирана за возрастна популација, со акцент на обуки за подготвеност при катастрофи на Црвен крст /Црвена полумесечина за вработени и волонтери. Некои од националните друштва нудат обука во специфични сектори како што се процена на штета/потреби, засолниште, хуманитарна помош, подготвеност при катастрофи во локални заедници, здравствена поддршка при итни состојби, и др. Многу од алатките за обука може да се најдат на FedNet, во делот на материјалите и ресурсите за менаџирање на катастрофи.

Курсевите за обука исто така треба да бидат наменети и за други локални организации кои веројатно ќе обезбедуваат важни услуги во случај на катастрофа, дури иако тоа не потпаѓа во мандатот на нивната работа. Обуката на голем број на вакви лица во високо ризични области ќе помогне поголем дел од населението да стекне релевантни вештини и информации да одговори при катастрофи пред и за време на итната состојба.

Многу е важно да се поврзе целокупната обука која е достапна во Движењето, со цел да се осигури искоординиран пристап од локално кон глобално ниво. На пример, обуката за националните тимови за одговор при катастрофи ќе овозможи тие да бидат комплементарна поддршка на регионалните тимови за одговор при катастрофи, кои од друга страна ќе претставуваат комплементарна поддршка за глобални иницијативи за итен одговор при катастрофи или за спроведување на процена при катастрофи. Со ова се обезбедува континуитет и разбирање како секоја единка функционира во системот, и како различни делови на системот за менаџирање на катастрофи формираат една заедничка целина.

Конечно, мора да се истакне дека обуката не е нешто што се прави само еднаш. Од суштинско значење е постојано да се обезбедуваат курсеви и обуки за освежување на знаењата на волонтерите и вработените на националните друштва и делегатите на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина.

Вежби и симулации

Единствен начин да се види дали функционира одреден план за одговор при катастрофи и можни итни состојби е тој да се испроба, евалуира, и ревидира доколку има потреба. Ова може да се направи на два начини:

- (1) преку организирање на вежби/симулации; и,
- (2) ревидирање на плановите по случувањето на катастрофата.

Вежбите обезбедуваат одлична можност да се увидат позитивните и слабите страни на планот. Во нив не мора да бидат вклучени сите чинители, и може да се организираат и само за лицата кои планираат и носат одлуки). Прегледувањето на резултатите овозможува да се извлечат научените лекции од вежбата. Потоа овие лекции може да се инкорпорираат во планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, со што ќе се овозможи планот да се подобри и да се овозможи подобра имплементација на операциите за обезбедување хуманитарна поддршка.

Симулациските вежби се одличен начин за тестирање на претпоставките и процедурите на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, посебно кога ресурсите и времето се ограничени. Преку симулациите и вежбите треба да се прикажат сценарија за кои постои голема веројатност дека може да се случат. Учесниците треба да се поттикнуваат да играат посебни улоги и функции како што е предвидено во планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби.

Ваквите симулациски вежби ќе ги прикажат силните и слабите страни на планот. Во идеални околности, симулациските вежби треба да бидат системски со вклученост на сите компоненти кои би биле вклучени во ситуација при одредена катастрофа (пр. национално друштво, владини агенции, невладини организации и други институции).

Повеќето симулации и вежби не може да ја отсликаат целата динамика и хаос како во случај на вистинска катастрофа. Понатаму, учесниците може да се ангажираат во симулациските вежби со половичен напор. Меѓутоа, ова не треба да биде извинување за избегнување на потребата за тестирање; впрочем, тоа е нешто најблиското што може да се направи, пред вистинска катастрофа, за да може да се види дали е ефикасен планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби.

Симулациите и вежбите исто така помагаат да се потенцираат одредени аспекти во различни програми за обука и да се тестира системот во целина. Вежбите честопати покажуваат недостатоци во плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби кои на друг начин не може да се видат.

Симулациите и вежбите се корисен начин за проверка на плановите, посебно во периоди кога се нема случено катастрофа во подолг временски период, и по нивното организирање треба да следуваат дискусии што е потребно да се направи за усогласување и модифицирање на плановите со цел да се подобрат..

Обновување и евалуација на планот

По финализирање на првата верзија на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби, важно е да се определи дали структурата и содржината на планот содејствуваат на капацитетите за одговор на катастрофа. Во претходниот дел видовме дека постои потреба плановите да се тестираат и врз база на научените лекции и заклучоци, да се направат потребните промени. Исто така е важно да се препознае дека плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби може да застарат како резултат општествени, економски, организациски и други промени, кои се случиле по иницијалната подготовка на плановите.

Голем предизвик е плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби да бидат постојано апдејтирани и да бидат релевантни, но тоа може да се направи преку нивно редовно ревидирање. Во планот треба да се утврди колку често ќе се прават ваквите ревизии (пр. на секои шест месеци, секоја година, и др.) и лицата кои се одговорни за обновување на планот. Информациите кои треба постојано да се обновуваат се следниве:

- контакт информации на претставниците и агенциите одговорни за делување при итни состојби (број на телефон, факс и мобилен, е-маил адреса, и др.);
- логистички планови за транспорт;
- достапност на структури за итни состојби; и
- список на достапни ресурси.

Процесот на обновување на процедури кој е наведен во плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби може да биде многу едноставен и тој треба да ги содржи барем следниве елементи:

Кои делови од планот треба да се обновуваат?

Детален преглед на делови од планот кои треба да се обноват. Не треба да се обновуваат сите елементи со иста фреквенција или на ист начин.

Кога или колку често треба да се обновува планот?

Јасно дефинирајте ја фреквенцијата за обновување на информациите во секој дел од планот. Ова направете го согласно со значењето на информациите и фреквенцијата која очекувате дека ќе биде потребна во однос на промена на состојбите. На пример, се што се однесува на ресурси ќе се менува почесто отколку податоците поврзани со општиот контекст. Генерално, плановите за итни состојби треба да се обновуваат почесто отколку плановите за одговор при катастрофи.

Како или со која методологија треба да се обновува планот?

Најсоодветната методологија треба да се користи согласно со делот на планот кој треба да се менува. Одредени сегменти од планот може лесно да се обновуваат преку консултирање на интернет страни или институционални и стратешки документи, додека за други делови можеби ќе треба поголеми консултации, евалуација, или спроведување на симулациски вежби.

Кој има одговорност за обновување на информациите во различни делови?

Одговорностите за обновување на информациите во различни делови од планот треба да се поделат, со цел на максимално оптимален начин да се искористат постојните организациски ресурси. Нормално, менаџерите за човечки ресурси ги обновуваат информациите поврзани со капацитетите, додека сценаријата и стратегиите за одговор се одговорност на програмските директори или технички лица. Се препорачува едно лице да го води целокупниот процес на обновување на информациите во планот.

Какви ресурси се потребни за обновување на планот?

Доколку се потребни дополнителни ресурси за обновување на планот, тоа треба да се истакне и прикаже во буџетот на националното друштво.

Регистрирање кога се направени промените во планот

Многу е важно да се води регистар во однос на тоа кога се направени измени на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби. Овој регистар треба да содржи податоци во однос на бројот на подготвени копии на планот и кој ги има добиено, со цел истите лица да може да го добијат обновениот план.

Исто така може да се евалуира валидноста и корисноста на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби откако ќе се имплементира во реални ситуации, како на пример по случување на катастрофа. Евалуациите треба да се прават често преку користење на реални податоци – врз база на различни методологии, зависно од тоа дали евалуацијата е спроведена за време на операција за одговор при катастрофа или по случувањето на катастрофата.

Евалуацијата спроведена за време на операција за одговор при катастрофа и по случувањето на катастрофата

Правото тестирање на планот е при неговата имплементација за време на операции за одговор при катастрофа. Операцијата за обезбедување поддршка претставува вистински тест на концептот за планирање и претпоставување. Евалуацијата на операцијата дава можност да се утврди колку е добар концептот на операцијата, менаџмент системите, процедурите и процесите и други оперативни прашања поврзани со имплементацијата на планот.

За време на одреден настан, лице или група на лица (кои вообичаено се сметаат за надворешни лица ако немаат обврски во имплементација на планот или ако нивната поддршка не е неопходна) се назначуваат да бидат набљудувачи за време на првите денови од имплементацијата на планот. Тие користат претходно утврден критериум и показатели за евалуација на различни аспекти на планот со цел да извлечат заклучоци, научени лекции како и активности кои се неопходни за подобрување на планот. Овој вид на евалуација има посебна вредност при итни состојби чиј опсег и комплексност (пр. при инволвирање на многу хуманитарни организации, или кога катастрофата погодува повеќе земји, и др.) наложува внимателен надзор.

Методи кои може да се користат за спроведување на евалуација се следниве: користење на секундарни податоци (извештаи од слични евалуации и/или други агенции, весници, други евалуации); интервјуа (преку фокус групи, прашалници, интервјуа со клучни лица и корисници); и директно набљудување. Со сите методи, се идентификуваат клучни прашања и препораки за да се осигури дека идните планови и операции за помош ќе се надградуваат на успехите и остварувањата и дека ќе бидат во можност успешно да одговорат на предизвици во различни проблематични области.

Заради тоа може да се заклучи дека е потребен агресивен и доследен пристап во однос на постапување по клучните заклучоци и препораки кои ќе произлезат од процесот на евалуација.

Одговорности за евалуација на планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби

Планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби на националните друштва

Националните друштва ја определуваат потребната содржина и формат на сопствените планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби како и процесите кои се користат за евалуација на овие планови. Раководството на националното друштво треба да побара формална евалуација на секој план за одговор при катастрофи на општинските организации на Црвен крст која треба да се спроведе најмалку еднаш на три години. Меѓутоа, планот треба да се евалуира и кога ќе има значителна промена во неговата содржина, како и по случување на некоја поголема операција за одговор при катастрофа во земјата.

Техничкиот персонал за менаџирање на катастрофи на Меѓународната Федерација може да помогне во подготовката, евалуацијата и ревидирањето на овие планови, на барање на националните друштва. Заедно со регионалните делегации, националните друштва треба да направат евалуација на своите планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби на секои три години.

Планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби на Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина

Одделот за координација и програмирање на Меѓународната Федерација ќе спроведе формална евалуација на регионалните планови за одговор при катастрофи еднаш на секои три; исто така ќе врши годишно ревидирање за да обезбеди дека плановите доследно ги опишуваат и покриваат сите елементи со што се овозможува координација во Движењето и се обезбедува соодветен одговор при катастрофи на ефективен и навремен начин.

Меѓународната Федерација има одговорност да врши евалуација на планови за итни состојби во високо-ризични области на годишна основа – преку спроведување вежби со националните друштва или преку евалуација базирана на голема операција за обезбедување на хуманитарна поддршка при катастрофа. Подготовката на плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби е одговорност на шефовите на делегации и координаторите за менаџирање на катастрофи на Меѓународната Федерација.

Поглавје 5

Стандарди за планови, отчетност и поврзаност

Ова упатство има за цел да обезбеди совети и предлози кои ќе им помогнат на менаџерите за катастрофи да подготват високо-квалитетни, релевантни и корисни планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби. Ова е само заради тоа што одговорот при катастрофи потпаѓа во рамки на мандатот на националните друштва туку тоа е и обврска кон луѓето на кои им е потребна поддршка од Црвениот крст/Црвена полумесечина и чии животи зависат од тоа за време на кризна состојба. Плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да се во прилог на корисниците на услуги и да исполнуваат највисоки стандарди врз база на искуствата кои се стекнат со многу-децениската работа на планот на дејствување при катастрофи.

Ова упатство постојано истакнува дека дејствувањето при катастрофи и планирањето за можни итни состојби се процеси кои не може одвоено да се спроведат. Со цел да бидат релевантни и корисни плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби мора да се резултат на колаборативни напори. Тие исто така мора да се поврзат со планови, системи или процеси на другите невладини, партнерски и тела од Движењето на сите нивоа – национално, регионално и глобално.

Стандарди и отчетност

При подготовката на планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби, препорачуваме планерите да внимаваат и да ги користат политиките, правилниците, стандардите и показателите кои се веќе подготвени за таа цел. Тука мислиме на Договорот од Севилја и Дополнителните мерки, Сфера хуманитарната повелба и минимум стандардите за одговор при катастрофи, Кодексот на однесување на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина и невладини организации при операции за помош при катастрофи, Кодексот за однесување на вработени, Принципите и правилата на Црвен крст/Црвена Полумесечина при операции за помош при катастрофи, Основните Принципи на Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина и политиките за менаџирање на катастрофи на Меѓународната Федерација, Упатството за добро-подготвени национални друштва, и Иницијативата за подобро програмирање..

Овие документи може да се применат со цел да се промовираат и осигурат стандарди и отчетност; тие исто така може да се користат при подготовка на планирачки показатели за дефинирање претпоставки, и може да се користат за следење и евалуација на влијанието на операциите за одговор при катастрофи.

Конечно, сите овие алатки имаат за цел да се осигури задоволување на основните потреби на погоденото население од катастрофи во заедниците при операциите за обезбедување на одговор при катастрофи.

Стандарди и отчетност – прашања кои треба да се имаат во предвид при операции за одговор при катастрофи

Процена

Во првичната процена да се вклучат прашањата за пристап, подигање на свест, и разбирање за основните принципи, Сфера, Кодекс на однесување, Договорот од Севилја, и општи аспекти поврзани со општа заштита. Согласно со тоа треба да се испланираат програмски активности, со цел да се промовираат и унапредат овие аспекти.

Пристап до информации

Да се обезбедат доволно прирачници за да може луѓето да имаат пристап до информации кога тоа ќе биде потребно. Да се преведат прирачниците на локалните јазици со цел да може подобро да се разберат и прифатат.

Обука

Редовно да се спроведуваат основни и освежителни обуки за персоналот на локалните јазици. Да се спроведуваат обуки за ново-издадени алатки за вработените и волонтерите.

Адвокативност

Да се комуницира потребата за почитување на стандардите и значењето на основните принципи, Кодексот за однесување, Договорот од Севилја и Дополнителните Мерки и Принципите и Правилата за помош при катастрофи во Движењето на Црвен крст и Црвена полумесечина. Да се документира и известува за спроведена работа во однос на алатките како што се Сфера, со цел да се покаже нивната примена и да се поттикне донаторска поддршка.

Мониторинг

Да се следи почитувањето на стандардите и принципите и да се идентификуваат области каде е потребна понатамошна работа. Во рамките на спроведувањето на проектниот мониторинг план може да ги користите *Карактеристиките за добро-подготвени национални друштва, Сфера и принципите од Кодексот за однесување.*

Евалуација

Спроведување на евалуација во однос на почитување на стандардите за *добро-подготвени национални друштва, Сфера и принципите од Кодексот за однесување*, и идентификување на научени лекции и области за понатамошно подобрување.

Како што беше опишано во претходното поглавје, плановите мора континуирано да се следат и обновуваат за да се запази нивната ефикасност. Ако се евалуира планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби откако ќе се случи одредена итна состојба, делегациите на Меѓународната Федерација и националните друштва може да ги ревидираат постојните планови со цел да се рефлектира реалноста, можностите и предизвиците кои реално произлегле за време на дејствувањето при катастрофата.

Прашањата кои треба да се постават за време на ревидирањето на планот се помеѓу другото, следниве:

- Кои биле силните и слаби страни на планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби? Како може планот да се модифицира или подобри?
- Што е тоа што предизвикало најголеми човечки загуби и штета? Што, ако такво нешто постои, може да направат националните друштва ова да се ублажи или спречи во иднина?
- Кои биле главните потешкотии во обезбедувањето на хуманитарната поддршка на лицата со потреби? Како може националното друштво да го надмине ова во иднина?
- Како функционираше системот за предупредување? Кои подобрувања се потребни?
- Кои грешки се направени? Кои промени треба да се направат за да се избегнат овие грешки во иднина?
- Што е тоа што е направено добро? Кои чекори може да се преземат за да се осигури дека националното друштво ќе продолжи да ги запазува овие стандарди?
- Каков вид на помош била достапна а каква недостасувала? Како може да се надминат недостатоците во иднина?
- Каква била координацијата помеѓу националното друштво и надворешните партнери? Каква дополнителна координација е потребна? Како може да се подобри координацијата во иднина?

Поврзаност помеѓу национални, регионални и меѓународни алатки (од локално ниво кон глобално)

Бидејќи катастрофите не знаат за граници”, многу е важно плановите подготвени на национално ниво од националните друштва да бидат инкорпорирани во регионални планови. Во случај на комплексни итни состојби, понекогаш е полесно да се предвиди дали ќе бидат погодени една или повеќе соседни земји. Овие елементи треба да бидат евидентни за време на процесот на планирање (види Анекс 11). Регионалните делегации на Меѓународната Федерација работела напорно во изминатите години да обезбедат брзо разместување на ресурси во земјите/регионите погодени од катастрофи. На тој план беше обезбедена обука и

опремување на тимовите за одговор при катастрофи (општински, национални и регионални), како и воспоставување на логистички бази и позиционирање на резерви со хуманитарна помош.

Способноста на регионалните делегации да одговорат брзо и соодветно е директно зависно од нивната запознатост со плановите за одговор при катастрофи и можни итни состојби со цел да се има увид на итни состојби за кои има голема веројатност дека ќе се случат во одредена земја. Националните друштва или делегациите на Меѓународната Федерација во земјите мора да се погрижат регионалните менаџери за катастрофи да бидат информирани или по можност, вклучени во зготвувањето на националните планови.

Како што локалното планирање треба да се усогласи во регионалните планови, така и регионалните планери треба да ги користат алатките и ресурсите кои се достапни на глобално ниво. Сите лица кои се вклучени во обезбедување на одговор при катастрофи или планирање на итни состојби, без разлика на нивото, треба да бидат запознати со овие алатки и начинот на кој се пристапува до нив. Некои од поглавните алатки се наведени подолу, а подетален список со информации е достапен во делот на информациите за функционирањето на Информативниот Систем за Менаџирање на Катастрофи.

Фонд за итна помош при катастрофи (DREF)

DREF Фондот на Меѓународната Федерација е фонд со неназначени пари кој може да се користи за итно финансирање на операција за обезбедување поддршка за итна состојба. Со фондот управува посебен оддел во секретаријатот на Меѓународната Федерација и овој фонд претставува важна алка во целокупниот систем за справување со катастрофи на организацијата.

Апели

Кога иницијалните информации од земјата погодена од катастрофа покажуваат дека ќе има потреба од дополнителна поддршка од други националните друштва и други донатори со цел да се задоволат потребите на погоденото население од итната состојба и на националното друштво, тогаш се упатува итен апел. Ова се базира на првичната процена и/или достапните информации, историјата на определена земја поврзана со одредена катастрофа и целокупните знаења и познавања поврзани со катастрофата. Иницијалниот апел честопати е прелиминарен и честопати следува негова ревизија по неколку дена или недели, кога ќе бидат достапни повеќе информации од теренот.

Национални тимови за одговор при катастрофи

Националните тимови за одговор при катастрофи се национални тимови за одговор при катастрофи од националните друштва на Црвен

крст/Црвена полумесечина. Членовите на тимот имаат различни вештини, зависно од националниот контекст (пр. логистика, психолошка поддршка, вода и санитација, здравствена поддршка при итни состојби, засолниште, дистрибуција на хуманитарна помош, и др.). Националните друштва може да ги имаат овие тимови на различни нивоа:

1. Тимови за одговор при катастрофи во локалната заедница;
2. Општински тимови за одговор при катастрофи; и,
3. Национални тимови за одговор при катастрофи.

Регионални тимови за одговор при катастрофи

Главните задачи на регионалните тимови за одговор при катастрофи се да обезбедат поддршка за националното друштво во кое се случува итната состојба во процесот на вршење на процена во различни сфери во случај на катастрофа. Регионалниот тимов за одговор при катастрофи е тим на Меѓународната Федерација и делува како регионална, преку-гранична форма за поддршка за подготвеност и одговор при катастрофи. Тимот е составен од обучени вработени и волонтери од националните друштва во различни програмски области.

Тимови за теренска процена и координација

Тимовите за процена на терен и координација се спремни за разместување во рок од 6-24 часа во алармирањето, и тие имаат за задача да ги координираат напорите на Движењето во случај на катастрофи, вклучувајќи и вршење на анализа на информации од процена и обезбедување на поддршка при подготовка на планови за акција. Тимовите се составени од искусни менаџери за катастрофи како и експерти од различни области од националните друштва и секретаријатот на Меѓународната Федерација кои се обучени според иста методологија за работа на терен.

Единици за одговор при катастрофи

Единиците за одговор при катастрофи се клучна алатка на Меѓународната Федерација за одговор при катастрофи. Тие се составени од обучен технички специјализиран персонал и имаат стандардизирана опрема и се подготвени за разместување во рок од 48 часа. Ваквата единица може самостојно да опстојува до еден месец а вообичаено имаат мисии до 4 месеци. Единиците за одговор при катастрофи може да обезбедуваат широк спектар на услуги (здравствено-превентивни, вода и санитација, дистрибуција на хуманитарна помош), како и есенцијална поддршка (пр. логистика, телекомуникации и информативни технологии) онаму каде локалните капацитети и инфраструктура се оштетени, или се недоволни или воопшто не постојат. Единиците за одговор при катастрофи се разместуваат на локации погодени од земјотреси, поплави и урагани, и обезбедуваат поддршка и при раселување на население. Различните единици за одговор при катастрофи се финансираат од националните

друштва, додека секретаријатот на Меѓународната Федерација е одговорен за целокупната координација, разместување, техничка поддршка и евалуација на активностите на единиците за одговор при катастрофи.

Информативен систем за менаџирање на катастрофи

Информативниот систем за менаџирање на катастрофи (DMIS) е интерактивна, со лозинка заштитена интернет страна која обезбедува информации за следење на катастрофи, мапирање, теренски извештаи, размена на информации за операции за одговор при катастрофи, податоци за секоја земја поединечно, процедури и насоки за одговорни лица за менаџмент на катастрофи во националните друштва и на терен.

Локалните и регионалните придонеси кон глобалните алатки како што е Информативниот систем за менаџирање на катастрофи се важни за алармирање на пошироката заедница во сферата на менаџирање на катастрофи, посебно доколку обемот на катастрофата наложува надворешна помош. Брзината и ефективноста на одговорот при катастрофата ќе се зајакне доколку постои достапна информација за сериозноста на ситуацијата, па затоа е потребно навремено обновување на информациите, посебно доколку информациите за потребите на погоденото население директно доаѓаат од погодената област. Информациите од теренот се основата за подготовка на информативни билтени, за да може да се добијат средства од DREF фондот и за подготовка на меѓународен апел за донаторите.

Рамка за ресурси при менаџирање на катастрофи

Меѓународната Федерација на друштва на Црвен крст и Црвена полумесечина и нејзините членки имаат неспоредливо искуство во сферата на менаџирање на катастрофи и многу алатки, програми за обука, политики и правилници и други документи подготвени од секретаријатот на Меѓународната Федерација во Женева, регионалните делегации и националните друштва. Многу од овие ресурси, заедно со дефиниции, концепти и платформи од областа на менаџирањето на катастрофи може да се најдат на FedNet во поглавјето одвоено за менаџмент на катастрофи.

Меѓународни закони, правила и принципи за одговор при катастрофи

Секретаријатот на Меѓународната Федерација, заедно со националните друштва, владите и други партнери се заложуваат за адвокативен пристап во однос на промовирање меѓународните закони, правила и принципи за одговор при катастрофи, преку истражување на кој начин националните, регионалните и меѓународните правни и политички рамки може да се подобрат за да се подобри меѓународниот одговор на катастрофите.

Додатоци

- Анекс 1**   Планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби -
Предлог структура/минимална содржина
- Анекс 2**   Улоги и мандати
- Анекс 3**   Контакти во случај на итни состојби
- Анекс 4**   Анализа на опасности, капацитети и ризици
- Анекс 5**   Подготовка на сценарио
- Анекс 6**   Области на интервенција (врз база на капацитети и ресурси)
- Анекс 7**   Области на интервенции на локално и глобално ниво
- Анекс 8**   Важни информации
- Анекс 9**   Мултисекторски организациски улоги
- Анекс 10**   Подготвеност и градење на капацитети
- Анекс 11**   Регионални потенцијални опасности
Подготвеност за одговор пред да се случи катастрофа
- Анекс 12**   Стандардни оперативни процедури (СОП)
До 24 часа – Првичен одговор
Од 24 часа до крај на прва недела
Од една недела до крај на итна состојба

Анекс 1

Планови за одговор при катастрофи и можни итни состојби – Предлог структура/минимална содржина

План за одговор при катастрофи	План за делување при итни состојби
<p>1. Институционални цели, опсег и ограничувања на планот за одговор при катастрофи</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Административна и правна рамка за одговор (законска рамка) ■ Општи и специфични цели на планот ■ Ограничувања на планот ■ Опсег и покриеност 	<p>Општ опис на сценарио</p> <p>Анализа на закани Анализа на најважни закани во географските зони (пр. земјотреси, поплави, вулкански ерупции, урагани, суши, епидемии, лизгање на земјиште, и др.)</p> <p>Анализа на ранливост Специфични услови на изложеност и ранливост (пр. физичка, економска, социјална, организациска, институционална, едукативна, културна ранливост и др.)</p>
<p>2. Анализа на контекст</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Географска локација ■ Административен-политички систем ■ Социо-политичка анализа ■ Социо-економска анализа ■ Социо-културна анализа ■ Ранливи групи ■ Безбедносна анализа 	<p>Сценарио на катастрофи – географска анализа</p> <p>Анализа на закани</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Регион ■ Земја ■ Провинција ■ Област ■ Заедница ■ Населба или маало <p>Анализа на ранливост ■ население, сектор, заедница, семејство, поединец</p>
<p>3. Институционални политики и рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Иполитики на Меѓународно Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина ■ Политики за менаџирање на катастрофи на националното друштво ■ Стандардна институционална рамка на националното друштво ■ Национално законодавна рамка во однос на катастрофи ■ Меѓународна рамка за хуманитарна помош 	<p>Историска анализа на контекст</p> <p>Анализа на опасности /закани Период на повторна појава (временска рамка) и инциденца на закани. На пример: на месечна основа, годишно, на секои пет години, на десет години итн..</p>
<p>4. Анализа на ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Анализа на закани ■ Анализа на ранливост ■ Дефиниција на нивоа на ризици 	<p>Анализа на ранливост</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Временска рамка на анализа на фактори на ранливост за одредена група ■ Датуми на користени и анализирани информации.
<p>5. Сценарија на катастрофи</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Географска локација ■ Историски контекст на закани и катастрофи ■ Општ опис на сценарио ■ Показатели за мерење на магнитуда 	<p>Показатели за мерење</p> <p>Анализа на закани</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Веројатност за повторно појавување ■ Потенцијални области кои може да бидат погодени и територијална зафатеност ■ Магнитуда на штета и загуба ■ Процент на погодено население ■ Друго <p>Анализа на ранливост</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Економска ранливост: приход во семејство, стапка на невработеност, и др. ■ Социјална ранливост: животен век, пристап

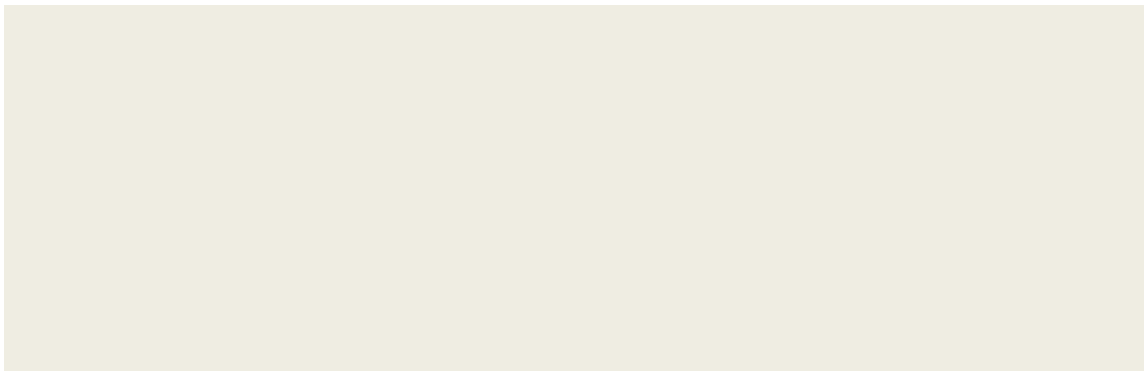
	<p>до здравствени услуги, образование, инфраструктура, санитација и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Организациска ранливост: постоење на комитети и планови за одговор на катастрофи, системи за рано предупредување, и др. ■ Физичка ранливост: засолништа, локација и квалитет на структури и живеалишта, и др.
<p>6. Капацитети, можности и постојни ресурси</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Капацитети и внатрешни институционални ресурси: на националното друштво и на Движењето ■ Капацитети и надворешни институционални ресурси: влада, НВО сектор, агенции на ОН, и др. ■ Капацитети и ресурси на заедницата. 	<p>Вредности и опсег на мерки</p> <p>Анализа на закани</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Малку веројатни, можни и неизбежни ■ Други методи на мерење <p>Анализа на ранливост</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Мала, средна, висока ■ Други средства за мерење.
<p>7. Веројатни стратегии за одговор при катастрофи</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Приоритетни тематски области за акција ■ Активности и координација ■ Постојни и потребни ресурси ■ Капацитети и надворешни институционални ресурси: влада, НВО сектор, агенции на ОН, и др. ■ Капацитети и ресурси на заедницата 	<p>Области на интервенција</p> <p>Анализа на опасности/закани</p> <p>Анализа на ранливости</p> <p>Анализа на ризици</p>
<p>8. Стандардни оперативни процедури</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Показатели или иницијатори на настани ■ Опис на СОП: оперативна координација, менаџирање на одговор, носење одлуки, континуирано оперативно планирање, односи со донатори, и др. ■ Главни и дополнителни процедури: процена на штети и потреби, информирање и медиуми, специјални операции како што се барање и спасување, менаџирање на опасни материјали, предболничка грижа, и др. ■ Капацитети и надворешни институционални ресурси: влада, НВО сектор, агенции на ОН, и др. ■ Капацитети и ресурси на заедницата. 	
<p>9. Институционална подготовка, евалуација и ревидирање на планот</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Идентификација на недостатоци и области кои наложуваат зајакнување на структурата и содржината на планот ■ Механизми за ревидирање на план. 	
<p>10. Анекси</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Сите релевантни анекси. 	

Анекс 2

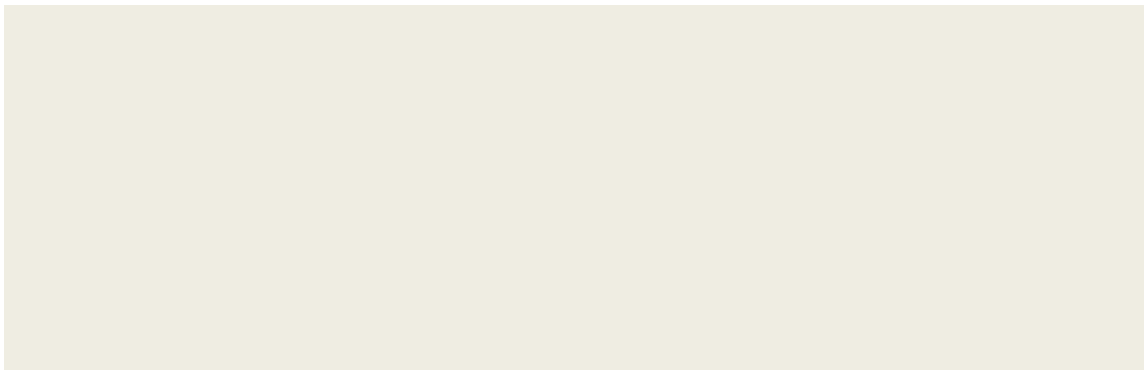
Улоги и мандати

Употребете го овој формулар со цел накратко да го опишете мандатот и политиките на националното друштво, и презентирајте контекст анализа.

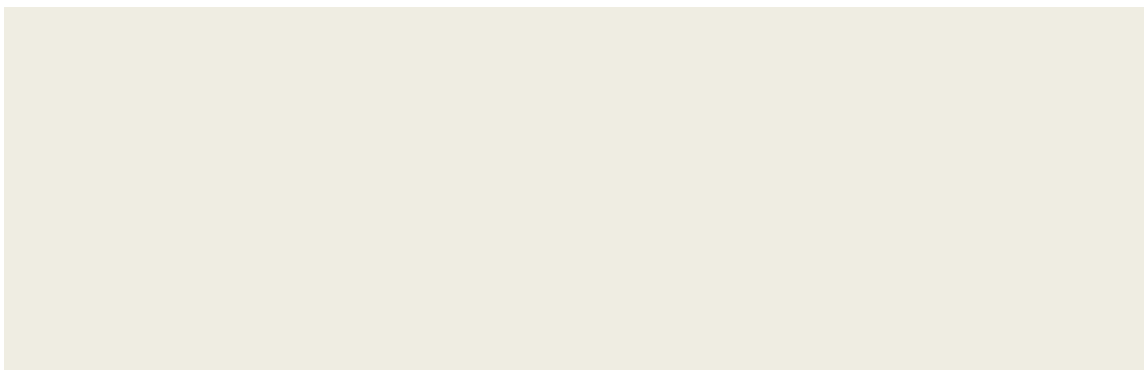
Напишете: Која е улогата на националното друштво во време на катастрофа или за време на комплексни итни состојби?

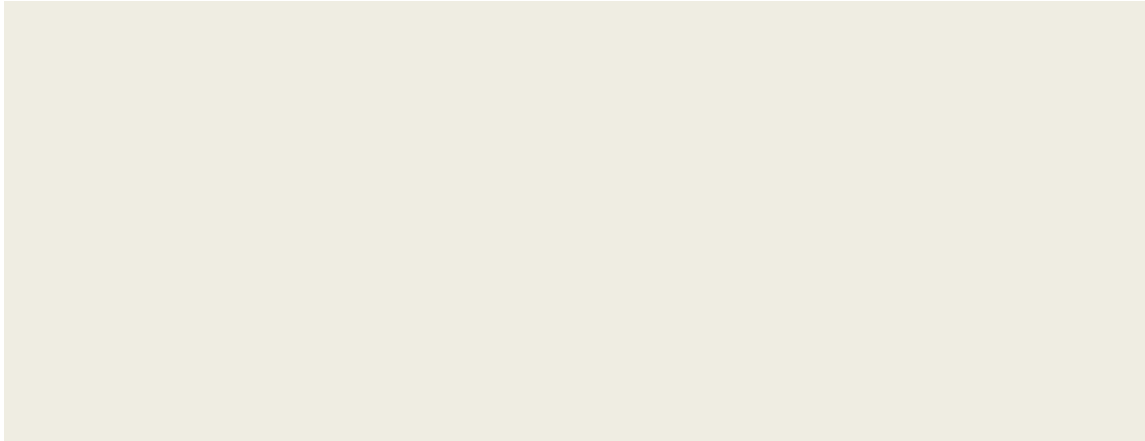
Објаснете: Дали улогата на националното друштво при катастрофи или комплексни итни состојби е прикажана во плановите на владата?

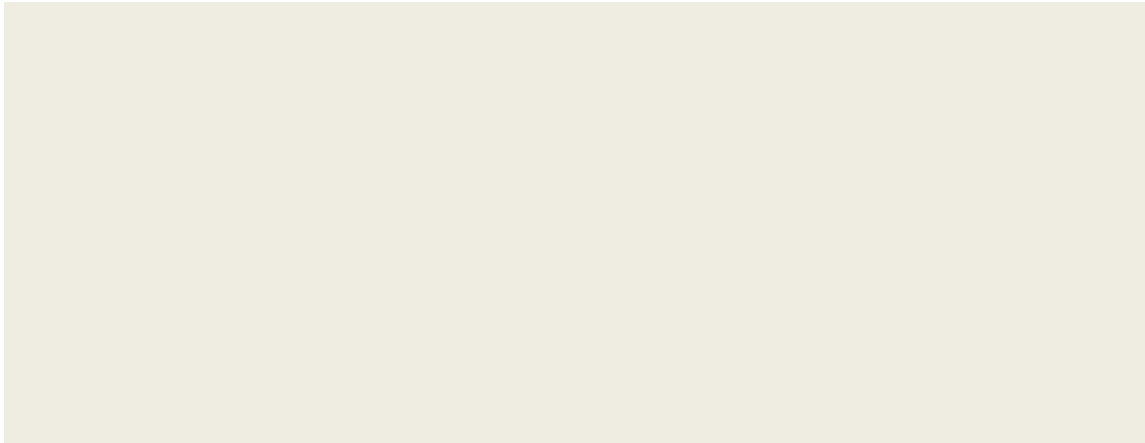
Опишете: Дали и какви ослободувања од такси и царини има националното друштво за време на катастрофа?

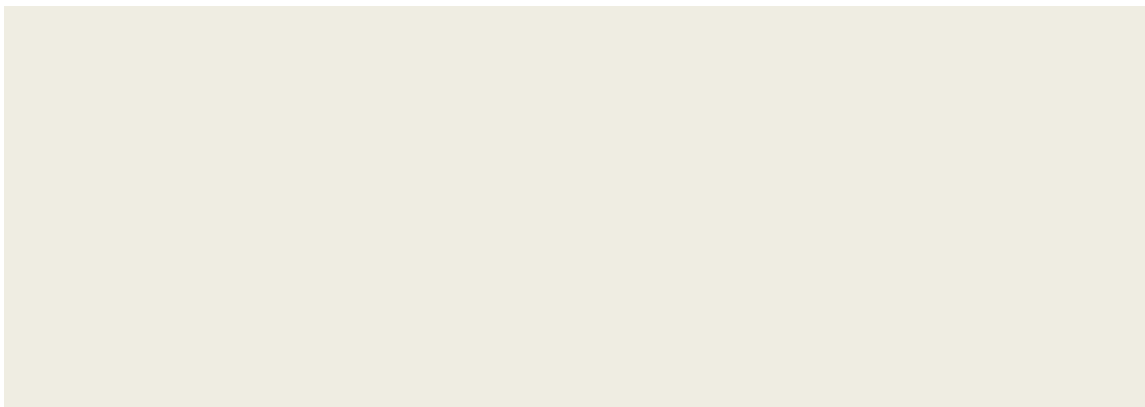
Специфицирајте: Со какви човечки, материјални и технолошки капацитети располага националното друштво?

Опишете: Кои се ограничувањата и опсегот на планот?

Прикажете накратко: Социо-политичка, економска и културолошка анализа?

Анекс 3

Контакти во случај на итна состојба

Пример 1: Контакти на националното друштво во случај на итна состојба

Национално друштво	Одговорно лице	Членови на тим (со тел број)	Заменик одговорно лице
Одговорен за одговор при катастрофи Пример: Одговорно лице за одговор при итна состојба	Име:		Име:
	Е-маил:		Е-маил:
	Тел работа:		Тел работа:
	Факс:		Факс:
	Мобилен:		Мобилен:
	Тел дома:		Тел дома:
	Друг тел:		Друг тел:

Пример 2: Контакти на канцеларија на Меѓународна Федерација во случај на итна состојба

Регионална / во држава канцеларија	Одговорно лице	Членови на тим (со тел број)	Заменик одговорно лице
Одговорен за одговор при катастрофи Пример: Одговорно лице за одговор при итна состојба	Име:		Име:
	Е-маил:		Е-маил:
	Тел работа:		Тел работа:
	Факс:		Факс:
	Мобилен:		Мобилен:
	Тел дома:		Тел дома:
	Друг тел:		Друг тел:

Пополнете ги следниве податоци за одговорните лица:

За Комуникација со централната канцеларија, за менаџирање на надворешни односи и апели, за комуникации со медиуми, за координација и врски со други агенции и служби и за менаџирање на административни задачи.

Анекс 3

Контакти во случај на итни состојби

Контакти во случај на итна состојба – податоци за сите национални друштва во регионот и донаторски национални друштва присутни во регионот

Организација	Прв контакт	Позиција	Вештини	Замена	Позиција	Вештини
Национално друштво	Име:			Име:		
	Е-маил:			Е-маил:		
	Тел.број:			Тел.број:		
Итни контакти	Факс:			Факс:		
	Мобилен:			Мобилен:		
	Тел. Дома:			Тел. Дома:		
Меѓународна Федерација Женева	Име:			Име:		
	Е-маил:			Е-маил:		
	Тел.број:			Тел.број:		
Итни контакти	Факс:			Факс:		
	Мобилен:			Мобилен:		
	Тел. Дома:			Тел. Дома:		
Меѓународна Федерација Зона	Име:			Име:		
	Е-маил:			Е-маил:		
	Тел.број:			Тел.број:		
Итни контакти	Факс:			Факс:		
	Мобилен:			Мобилен:		
	Тел. Дома:			Тел. Дома:		
Меѓународна Федерација ДМУ	Име:			Име:		
	Е-маил:			Е-маил:		
	Тел.број:			Тел.број:		
Итни контакти	Факс:			Факс:		
	Мобилен:			Мобилен:		
	Тел. Дома:			Тел. Дома:		
Меѓународна Федерација Кан.во земјата	Име:			Име:		
	Е-маил:			Е-маил:		
	Тел.број:			Тел.број:		
Итни контакти	Факс:			Факс:		
	Мобилен:			Мобилен:		
	Тел. Дома:			Тел. Дома:		

Анекс 4

Анализа на опасности, ранливост, капацитети и ризици

Анекс 4а

Анализа на опасности / ризици

Користете го овој формулар да ви помогне да ја утврдите веројатноста од одредена опасност врз основ на анализа на релевантни податоци.

Земја:			
Географска локација:			
Опасност	Голема веројатност	Средна веројатност	Мала веројатност

Анекс 4б

Користете го овој формулар да ви помогне да ги разберете можните ризици откако ќе ја направите анализата на ранливост.

Анализа на ризици – географска локација		
	Веројатност	Забелешки
Опасност 1		
Последици	Најлошо сценарио	
Последици	Сериозно сценарио	
Општ ризик		
Веројатен предизвикувач		
Период во годината		
Анализа на ризици – географска локација		
	Веројатност	Забелешки
Опасност 2		
Последици	Најлошо сценарио	
Последици	Сериозно сценарио	
Општ ризик		
Веројатен предизвикувач		
Период во годината		

Анекс 4ц

Користете го овој формулар да ги сумирате последиците од опасност за одредена област која се смета дека подложи на ризик.

Земја:							
Географска локација:							
Опасност	% на популација Изложена на ризик	Ризик по Животната средина	Економски Ризик	Социјален ризик	Ризик по средства за живот		

Анекс 4д Потенцијални потреби

Користете го овој формулар да ги идентификувате потенцијалните потреби и ресурси кои се неопходни за нивно задоволување.

Потенцијални потреби при итни состојби	Типична потреба	Потенцијални ресурси во услови на итна состојба Улога? Одговорност? (да или не)			
		Локално население /волонтери	Национално Друштво	Цивилна заштита	друго
Итни потреби					
Барање и спасување					
Прва помош					
Итна евакуација					
Потреби за вода и санитација					
Дистрибуција, складирање, обработка					
Рехабилитација/алтернативни извори					
Отстранување на измет					
Отстранување на смет					
Лична хигиена					
Контрола на инсекти и штетници					

Потенцијални потреби при итни состојби	Типична потреба	Потенцијални ресурси во услови на итна состојба Улога? Одговорност? (да или не)			
		Локално население /волонтери	Национално Друштво	Цивилна заштита	друго
Храна и нутритивни потреби					
Краткорочна дистрибуција					
Долгорочна дистрибуција					
Дополнителна храна					
Мониторинг на исхрана					
Потреби од засолниште					
Итно засолнување					
Згради/структури					
Ќебиња					
Гориво за живеалишта					
Кујнски прибор					
Задоволување на здравствени потреби					
Лично здравје					
Реконструкција, транспорт, опрема					
Медицински препарати					
Вакцини					
Контрола на дијареја					
Контрола на инфективни болести					
Социјална заштита и воспоставување семејни врски					
Социјални услуги во заедницата					
Деца на улица					
Училишта, едукација					
Воспоставување семејни врски					
Безбедносни и сигурносни потреби					
Добросостојба					
Контрола на кражби					
Контрола на насилство					
Контрола на злоупотреба на моќ					
Други видови на итни потреби					
Договори со други партнери					
Планови за одговор при катастрофи во заедниците					
Солидарни планови во заедниците					

Анекс 5 Можни сценарија

Користете го овој формулар да ги разберете потенцијалните потреби при итни состојби поврзани со определена опасност.

	Земјотреси	Поплави	Движење на население	Суша / Глад	Други
Итни потреби					
Барање и спасување					
Прва помош		Ф	Ч4	Р	Р
Итна евакуација		Ф	Ч4	Р	Р
Потреби за вода и санитација					
Дистрибуција, складирање, обработка	ФФ11	Ф	Ф	Ф	
Рехабилитација/алтернативни извори	ФУ	Ч2	Ф	Ф	
Отстранување на измет	ФУ	ЧУ	Ф	Р	
Отстранување на смет	ФУ	ЧУ	Ф	Р	
Лична хигиена	ФУ	ЧУ	Ф	Р	
Контрола на инсекти и штетници	ЧУ	Ф	Р	Р	
Храна и нутритивни потреби					
Краткорочна дистрибуција		ЧУ	Ч	Ф	Ф
Долгорочна дистрибуција		Р	ФР	Ф	Ф
Дополнителна храна		РЗ	Ч	Ч	Ф
Мониторинг на исхрана		Р	Ф	Ф	Р
Потреби од засолниште					
Итно засолнување		РК	Р	Ф	Р
Згради/структури		Ф	Ч4	Ф	Р
Ќебиња		РК	РК	РК	Р
Гориво за живеалишта		Р	Ч	Ф	Ч
Кујнски прибор		Ф	Ч4	Ф	Р
Задоволување на здравствени потреби					
Лично здравје		Ф5	Ч	Ф	Ч
Реконструкција, транспорт, опрема		Ф	Ч	Ф	Р
Медицински препарати		Ф5	Ч	Ф	Ч
Вакцини		Р	Ч	Ф	Ф
Контрола на адијареа		Р	Ф	Ф	Ф
Контрола на инфективни болести		Р	Ф	Ф	Ф
Социјална заштита и воспоставување семејни врски					
Социјални услуги во заедницата		Ф	Ф	Ф	Р
Деца на улица		Ч	Ч	Ф	Ч
Училишта, едукација		Ф	Ч	Ф	Р
Воспоставување семејни врски		Ф	Ф	Ф	Р

Фреквентна потреба	Ф	1	Само ако се променат насоките на подводни текови
Честа потреба	Ч	2	Ако бунарите или нормалните површински извори се контаминирани или недостапни
Ретка потреба	Р	3	Ако се уништени главните системи за наводнување
Потреби во урбани средини	У	4	Само во случај на ненадејни поплави
Потреби во селски средини	С	5	Само во првите денови за третирање на погодени површини
Потреби поврзани со климата	К		

Анекс 6
Области на интервенција (врз база на капацитети и ресурси)

Овој формулар може да се користи за наведување на детали поврзани со капацитетите поврзани со интервенцијата од институционална гледна точка.

Области на интервенција	ООЦК Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Централа на национално друштво Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Секретаријат на Меѓународна Федерација Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Партнерско национално друштво Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период
Иницијален одговор				
Барање и спасување				
Прва помош				
Итна евакуација				
Процена на итна состојба				
Хуманитарна помош				
Воспоставување семејни врски				
Здравствена грижа				
Дистрибуција на вода				
Вода и санитација				
Дистрибуција, складирање, обработка				
Рехабилитација/алтернативни извори				
Отстранување на измет				
Отстранување на смет				
Лична хигиена				
Контрола на инсекти и штетници				
Храна и нутритивни потреби				
Краткорочна дистрибуција				
Долгорочна дистрибуција				
Дополнителна храна				
Мониторинг на исхрана				
Потреби од засолниште				
Итно засолнување				
Згради/структури				
Ќебиња				
Гориво за живеалишта				
Кујнски прибор				

Области на интервенција	ООЦК Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Централа на национално друштво Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Секретаријат на Меѓународна Федерација Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период	Партнерско национално друштво Ако одговорот е ДА, објаснете кои се расположливите капацитети и ресурси и за колкав временски период
Здравство				
Лично здравје				
Реконструкција, транспорт, опрема				
Медицински препарати				
Вакцини				
Контрола на адијареа				
Контрола на инфективни болести				
Психолошка поддршка				
Социјална заштита и воспоставување семејни врски				
Социјални услуги во заедницата				
Деца на улица				
Училишта, едукација				
Служба за барање				
Логистика				
Набавки				
Транспорт				
Магацин				
Безбедносни и сигурносни потреби				
Добросостојба				
Контрола на крајби				
Контрола на насилство				
Контрола на злоупотреба на моќ				
Друго				

Анекс 7
Области на интервенција (на локален – глобален план)

База на податоци за национален (општински) тим за одговор при катастрофи.

Име	Позиција	Вештини	Јазици	Достапност за мисија	Пол	Националност

База на податоци за регионален тим за одговор при катастрофи.

Име	Позиција	Вештини	Јазици	Достапност за мисија	Пол	Националност

ФАКТ, ЕОК и дата база за други хуманитарни ресурси во регионот

Име	Позиција	Вештини	Јазици	Достапност за мисија	Пол	Националност

Мапирање на ресурси

Национално друштво	НТОК	Возила Теренски возила, камиони	Опрема за итни состојби Радио ВХФ, ХФ, сателитски телефон	ЕОК	Магацини Број Капацитет	Резерви Храна Непрехрамбени производи засолниште

Анекс 8 Важни информации

Искористете го овој формулар за фајлирање основни и важни информации.

Национално друштво:		Формуларот е пополнет од:	
1. Контакт податоци за координативни цели за меѓународни донатори, партнери и медиуми во случај на катастрофа:			
Примарно контакт лице:		Замена контакт лице:	
Име:		Примарно контакт лице:	
Е-маил:		Име:	
Тел.работа:		Е-маил:	
Факс:		Тел.работа:	
Мобилен:		Факс:	
Тел дома:		Мобилен:	
Друг тел:		Тел дома:	
2. Во случај на голема катастрофа, може да бидат потребни дополнителни контакт лица за координирање и обезбедување на информации до меѓународни донатори, партнери и медиуми. Ве молиме вметнете онолку имиња колку што сметате дека има потреба:			
Примарно контакт лице:		Замена контакт лице:	
Име:		Примарно контакт лице:	
Е-маил:		Име:	
Тел.работа:		Е-маил:	
Факс:		Тел.работа:	
Мобилен:		Факс:	
Тел дома:		Мобилен:	
Друг тел:		Тел дома:	
3. Со цел да се пресмета капацитетот за одговор на националното друштво во случај на катастрофа, ве молиме да ги наведете следниве информации			
Број на волонтери за поддршка на одговорот на националното друштво:	Главни активности на националното друштво (пр. спасување, прва помош, крводарителство, служба барање.....)	Логистички капацитети на националното друштво за дистрибуција помош:	
Во првите 24 часа:			
Во првите 72 часа:			
Во првата недела:			
Во првиот месец:			

Национално друштво:		Формуларот е пополнет од:	
4. Претходни катастрофи и главни опасности:			
Последна поголема катастрофа која ја погодила земјата:	Какви биле ефектите од катастрофата:	Географската област погодена од катастрофата:	
Главни катастрофи во последните 10 години: (земјотрес, ураган, поплава, пожар)	Најзагрозени области во земјата:		
ООЦК кои имаат слаби капацитети за одговор при катастрофи: (со име географска област и главни опасности на кои се изложени)	ООЦК со средни и одлични капацитети за одговор при катастрофи: (со име географска област и главни опасности на кои се изложени)		
5. Основни информации за радио комуникации на националното друштво (ако се функционални на редовна основа):			
Радио фреквенција	Работни часови	Други методи на контакт (пр. Преку аматерски радио оператори) Контакт информации:	
6. Релевантни информации за следниве агенции:			
Центар за кризен менаџмент: Тел: Факс: Интернет страна:	Полиција: Тел: Факс: Интернет страна:	Пожарна служба: Тел: Факс: Интернет страна:	
7. Финансиски информации за меѓународни донатори:			
Посебни пораки кои сакате да ги пренесете: Број на жиро сметка: Интернет страна: Е-маил адреса: Адреса на националното друштво:			

Национално друштво:		Формуларот е пополнет од:	
8. Во случај на катастрофа и врз основ на претходни искуства, ве молиме да ги назначите шесте главни ПОТЕНЦИЈАЛНИ ПОТРЕБИ редоследно според приоритетноста:			
Приоритет 1:	Приоритет 2:	Приоритет 3:	
Приоритет 4:	Приоритет 5:	Приоритет 6:	
9. Контакт податоци (одговорни лица) за:			
Центар за Кризен Менаџмент на Владата Контакт лице:	Е-маил:		
	Тел:		
	Факс:		
	Мобилен:		
Дирекција за заштита и спасување Контакт лице:	Тел дома:		
	Е-маил:		
	Тел:		
	Факс:		
Војска/Полиција Контакт лице:	Мобилен:		
	Тел дома:		
	Е-маил:		
	Тел:		
Министерство за труд: Контакт лице:	Факс:		
	Мобилен:		
	Тел дома:		
	Е-маил:		
Министерство за здравство: Контакт лице:	Тел:		
	Факс:		
	Мобилен:		
	Тел дома:		
Меѓународна Федерација Контакт лице:	Е-маил:		
	Тел:		
	Факс:		
	Мобилен:		
	Тел дома:		

Анекс 9 Мултисекторски организациски улоги

Овој формулар може да се искористи и за координација и подготвеност.

	Предупредување и известување на населени	Алармирање	Евакуација	Засолнување	Менаџмент на засолништа	Попис	Барање и спасување	Итна процена	Процена на потреби	Спасување имот	Медицинска помош	Санитација	Снабдување со храна	Исхрана	Логистика	Транспорт	Безбедност	Дистрибуција на помош	Служба барање	Прва помош	Снабдување со вода	
Погодено население																						
Локални организации во заедница																						
Локално ангажиран персонал																						
Здравствен персонал																						
Цивилна заштита																						
Општина / локална самоуправа																						
Војска / полиција / пожарна																						
Општински организации на ЦК																						
Централа на национално друштво																						
Секретаријат на Меѓународна Федерација																						
Донаторски национални друштва																						
Невладини организации																						
Агенции на Обединети Нации																						

Анекс 10 Подготвеност и надградба на капацитети

Активности за подготвеност при катастрофи

Активности	Кој	Кога
1. Обезбедување на xxx роба xxx опрема (како на пример xxx) за сите здравствени центри во регионот погоден од колера со цел да се обезбеди лекување на 5,000 заболени лица.		
2. Набавка на дополнителни стокови резерви храна (пр., брашно, зејтин, и др.) како итни резерви кои може веднаш да се дистрибуираат по потреба.		
3. Мапирање на локации за воспоставување центри за дистрибуција на храна во области кои може да бидат погодени од поплави.		
4. Набавка на семе и други земјоделски производи како итни резерви кои би можеле да се дистрибуираат во случај на поплава.		
5. Идентификација, складирање и распоредување шатори и друга опрема во области кои може да бидат погодени од поплави.		
6. Идентификација и надградување на постојните капацитети за вода и санитација во области кои може потенцијално да бидат зафатени со прилив на раселени лица.		
7. Набавка на училиштен материјал, кој може бргу да се дистрибуира во случај на потреба.		
8. Друго		

Активности за надградба на капацитети и ублажување на последици од катастрофи

Активности	Кој	Кога
1. Воспоставување логистички центри и санација на магацински простор.		
2. Инсталирање на резервни генератори за телекомуникацискиот систем во случај на недостаток на електрична енергија.		
3. Друго		

Анекс 11 Регионални потенцијални опасности

Формат за нотирање регионални потенцијални опасности

(Овој документ е достапен во информативниот систем за менаџирање на катастрофи и мора постојано да се обновува од страна на зонските канцеларии на Меѓународната Федерација.

Регион: _____

Датум: _____

Потенцијални опасности со кои се соочуваат националните друштва во регионот кои може да ги надминат можностите на националните друштва за справување со катастрофа, за кои ќе биде потребна надворешна помош.

Национални друштва	Силни ветрови/торнадо	Поплава	Суша	Лизгање на земјиште	Пожар	Земјотрес	Обемни снежни врнежи	Катастрофа предизвикана од човек	Индустриска катастрофа	Друго
	М	Г	М	Г	М	С	Г	С	М	С
	М	Г	С	С	Г	Г	Г	Г	С	М
	М	Г	Г	М	С	С	С	М	Г	С
	М	М	М	С	М	М	М	С	М	М
	М	С	Г	С	Г	С	Г	Г	С	С
	М	М	С	Г	М	С	М	Г	М	С

Легенда: Г – голема, С, средна, М-мала

Анекс 11
Подготвеност за одговор при катастрофи

		(Регион) Национални Друштва		Регионални Канцеларии		Зонски Канцеларии	
			Фреквенција		Фреквенција		Фреквенција
ОСНОВА	Мониторинг и Подготвеност						
	Мониторинг и подготвеност (продолжение)						
РЕДОВНА	Информирање Известување Комуникации						
НА	Финансии Администрација						

Анекс 12

Стандардни Оперативни Процедури

Целта на стандардните оперативни процедури (СОП) е да обезбеди одредени задачи да се спроведуваат на специфичен начин од страна на клучните луѓе или функционални единици на организацијата. СОП се начин за осигурување дека планот за одговор при катастрофи и можни итни состојби ќе се спроведе брзо и согласно со претходно утврдените критериуми. СОП претставува врската помеѓу плановите и оперативниот одговор.

Стандардните оперативни процедури мора:

- Да бидат едноставни и лесно-разбирливи (по можност во формат со штиклирање).
- Мора јасно да покажат како ќе се спроведе одредена задача, чија одговорност е таа и кој ќе ја изврши.
- Да бидат усвоени од раководството и да бидат дисеминирани во целата организација и да се користат при спроведувањето на обуки..

Стандардните оперативни процедури мора да ги содржат следниве елементи:

Наслов: да се прикаже што опфаќаат СОП. Пример: СОП за логистичко функционирање.

Датум на издавање: (пр. 1 мај 2007)

Период на траење: (пр. 1 мај 2007 – 30 април 2009)

Да се ревидираат до: (пр. 30 април 2008)

Цел на СОП: Пример: Во случај на поплави во Регион XX, да се воспостави логистички ланец од меѓународни пристаништа до главниот магацин во YY-(град) како поддршка за операциите за дистрибуција на помош, обезбедување засолниште, вода и санитација, здравствена поддршка и др.

Одговорен оддел: (пр. Логистика)

Одговорно лице: (пр. шеф на оддел за логистика)

Процес и одлука која ќе го иницира користењето на СОП. Пример: менаџмент на националното друштво – претседател, генерален секретар, шеф на оддел за подготвеност и дејствување при катастрофи или комбинација од горе наведените, согласно со правилата на националното

друштво – во однос на носење на одлука за одговор на итната состојба, или како резултат на наоди на првична процена каде се покажува дека постои потреба за обезбедување на хуманитарна поддршка.

Односи со други единици:

Во овој дел мора да се прикажат, по потреба, следниве елементи:

- Потребна/очекувана координација – внатрешна во Движењето и со надворешни партнери (пр. влада, НВО, ОН, и др.).
  - Врски со други чинители (што, како и со кого) со цел да се осигури функционирање на СОП.
  - Информации и медиуми
  - Друго согласно со потребите.
-

Безбедност и сигурност: Ако се знае дека може да произлезат безбедносни или сигурносни прашања при спроведувањето на СОП, тие мора да се опишат заедно со мерките за сигурност и безбедност на персоналот и опремата.

Оперативни активности/задачи: Опис на активностите кои треба да се имплементираат во рамките на СОП прикажани во чекори – кој што прави, како и кога. Може да подготвите листи за проверка за оваа цел.

Обука/симулации за СОП: Пример: Двочасовна обука за персоналот по логистика за СОП. Годишна едnodневна вежба за СОП ќе се организира во месец јуни.

Ревидирање на СОП: Ревидирањето на СОП ќе се спроведе најдоцна до месец март секоја година и по секоја операција кога се активирани СОП. Шефот на логистика е одговорен за организација на ревизија и инкорпорирање на наоди и измени во на СОП. Промена на околностите може да наложи измени на СОП. Заради тоа потребно е редовно ревидирање/евалуација на СОП.

Анекси:

- Листи за проверка,
- Контакт листи,
- Листи за ресурси,
- Формулари/формати,
- Прирачници,
- Друго по потреба

Анекс 12

До истекот на првите 24 часа – Првичен одговор

		Погодени Национални Друштва	Регионална Канцеларија	Зонска Канцеларија	Непогодени национални друштва во регионот
ФАЗА	Одговор и процена				
	Информирање Известување Комуникации				
	Финансии Администрација				
		<p>Одлучете дали е потребна понатамошна надворешна помош или не.</p> <p>Ако е потребна пристапете кон чекор 2</p>			

Анекс 12

Од 24 часа до крајот на првата недела

		Погодени Национални Друштва	Регионална Канцеларија	Непогодени национални друштва во регионот
ФАЗА	Одговор процена			
	Информирање Известување Комуникации			
	Финансии Администрација			
		Ревидирајте го опсегот на потребна надворешна помош согласно со процените		

Анекс 12

Од крајот на првата недела до крајот на итната состојба

		Погодени Национални Друштва	Регионална Канцеларија	Непогодени национални друштва во регионот
ФАЗА	Менаџирање на катастрофа			
	Информирање Комуникации Известување			
	Финансии Администрација			
		Преминете кон фаза на опоравување		

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА МЕЃУНАРОДНОТО ДВИЖЕЊЕ НА ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

ХУМАНОСТ

Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина настана како резултат на желбата да им се помогне на ранетите на бојното поле и тоа без било каква пристрасност, како и да го спречи и олесни човековото страдање секогаш кога е тоа можно. Целта на движењето е да го заштити животот и здравјето и да го почитува човекот. Промовира заедничко разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите луѓе.

НЕПРИСТРАСНОСТ

Не прави дискриминација врз основа на национална, расна, верска и класна припадност или политичко убедување. Настојува да ги олесни страдањата на поединците, водејќи се исклучиво од нивните потреби но, давајќи приоритет на најитните случаи.

НЕУТРАЛНОСТ

Со цел да се ужива довербата на сите, Движењето не смее да зазема страни при конфликти или да учествува во контроверзни ситуации од политичка, расна, верска или идеолошка природа.

НЕЗАВИСНОСТ

Движењето е независно. Националните друштва иако делуваат како дополние на хуманитарните служби на владите и се предмет на регулирање на националното законодавство, мораат да ја зачуваат автономноста за да можат да дејствуваат во секое време, согласно со принципите на Движењето.

ДОБРОВОЛНА СЛУЖБА

Тоа е движење за давање на доброволна помош кое не е инспирирано од материјални побуди.

ЕДИНСТВО

Во една држава може да има само едно национално друштво на Црвен крст или Црвена полумесечина. Мора да биде отворено за сите и да ја извршува својата хуманитарна работа на целата територија во земјата.

УНИВЕРЗАЛНОСТ

Меѓународното Движење на Црвен крст и Црвена полумесечина, во кое сите друштва што го сочинуваат имаат еднаков статус, одговорности и должности взаемно да се помагаат, делува во целиот свет.